

TECHMADEX

GRUPA TECHMADEX

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE
FINANSOWE**

**ZA ROK OBROTOWY 2017
KOŃCZĄCY SIĘ 31 GRUDNIA 2017**

Warszawa, dnia 21 marca 2018 roku

M. P.

SPIS TREŚCI

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z DOCHODÓW	3
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	3
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	4
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	5
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	7
NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO JEDNOSTKOWEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO	8

M.R.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z DOCHODÓW

	Nota nr	Rok zakończony 31.12.2017	Rok zakończony 31.12.2016
<i>Działalność Kontynuowana</i>			
Przychody ze sprzedaży usług	5	13 302 532	8 597 768
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	5	4 147 000	10 509 966
Przychody ze sprzedaży		17 449 532	19 107 734
Koszt sprzedanych usług		(13 651 962)	(11 640 185)
Koszt sprzedanych towarów i materiałów		(3 398 343)	(8 771 156)
Koszt własny sprzedaży		(17 050 305)	(20 411 341)
Zysk (strata) brutto ze sprzedaży		399 227	(1 303 607)
Koszty sprzedaży		(494 834)	(417 457)
Koszty ogólnego zarządu		(2 129 184)	(2 196 630)
Pozostałe przychody operacyjne	7	88 866	139 128
Pozostałe koszty operacyjne	8	(1 909 921)	(370 976)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej		(4 045 846)	(4 149 542)
Przychody finansowe	9	103 959	418 358
Koszty finansowe	10	(493 782)	(522 638)
Zysku ze sprzedaży udziałów wycenianych metodą praw własności		132 328	-
Zysk (strata) przed opodatkowaniem		(4 303 341)	(4 253 822)
Podatek dochodowy	13, 14, 15	(285 372)	339 807
Zysk (strata) netto z działalności kontynuowanej		(4 588 713)	(3 914 015)
<i>Działalność zaniechana</i>			
Zysk (strata) netto z działalności zaniechanej		-	-
Zysk (strata) netto		(4 588 713)	(3 914 015)
Zysk (strata) netto przypadający:			
akcjonariuszom jednostki dominującej		(4 445 793)	(3 815 274)
akcjonariuszom niekontrolującym		(142 920)	(98 741)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

	Rok zakończony 31.12.2017	Rok zakończony 31.12.2016
Zysk (strata) netto	(4 588 713)	(3 914 015)
Inne całkowite dochody, które zostaną przeklasyfikowane na zyski lub straty po spełnieniu określonych warunków	-	-
Inne całkowite dochody, które nie zostaną przeklasyfikowane na zyski lub straty	-	-
Inne całkowite dochody po opodatkowaniu	-	-
CAŁKOWITE DOCHODY RAZEM	(4 588 713)	(3 914 015)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

	Nota nr	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
AKTYWA			
Wartości niematerialne i prawne	17	230 995	260 543
Rzeczowe aktywa trwałe	18	4 171 331	4 067 061
Inwestycje w jednostki stowarzyszone	19	-	-
Należności i pożyczki	21, 24	151 202	253 676
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	23	234	1 225
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	15	457 162	742 534
Aktywa trwałe razem		5 010 924	5 325 039
Zapasy	22	816 720	558 527
Należności handlowe oraz pozostałe należności	24	2 843 714	3 619 950
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego		-	1 405
Pożyczki krótkoterminowe	21	477 828	727 034
Należności z tytułu rozliczenia kontraktów budowlanych	25	269 160	431 497
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	23	134 875	164 241
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	35	1 780 434	4 527 613
Aktywa obrotowe razem		6 322 731	10 030 267
AKTYWA RAZEM		11 333 655	15 355 306
PASYWA			
Kapitał podstawowy	26	151 583	151 583
Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	27	7 508 761	7 508 761
Pozostałe kapitały	27	4 984 182	9 176 143
Zyski zatrzymane:	27	(5 666 500)	(5 412 668)
Zysk z lat ubiegłych		(1 220 707)	(1 597 394)
Wynik roku bieżącego		(4 445 793)	(3 815 274)
Kapitał własny		6 978 026	11 423 819
Udziały niedające kontroli	28	(270 902)	(127 982)
Kapitał własny razem		6 707 124	11 295 837
Leasing finansowy	31	328 613	196 973
Pozostałe zobowiązania		9 783	31 319
Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych	29	37 501	34 838
Zobowiązania długoterminowe razem		375 897	263 130
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	32	1 300 895	2 046 102
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	30	74 159	143 686
Leasing finansowy	31	212 216	181 100
Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych	29	638 349	500 349
Zobowiązania z tytułu rozliczenia kontraktów budowlanych	25,32	1 391 437	878 101
Pozostałe rezerwy krótkoterminowe		598 464	-
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	33	35 114	47 001
Zobowiązania krótkoterminowe razem		4 250 634	3 796 339
Zobowiązania razem		4 626 531	4 059 469
PASYWA RAZEM		11 333 655	15 355 306

M. Re

D

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

	Kapitał podstawowy	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Pozostałe kapitały	Zyski zatrzymane	Razem kapitał przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	Udziały niedające kontroli	Kapitał własny razem
Saldo na dzień 01.01.2017	151 583	7 508 761	9 176 143	(5 412 668)	11 423 819	(127 982)	11 295 837
Zmiany zasad (polityki) rachunkowości	-	-	-	-	-	-	-
Korekty błędów podstawowego	-	-	-	-	-	-	-
Saldo po zmianach	151 583	7 508 761	9 176 143	(5 412 668)	11 423 819	(127 982)	11 295 837
<i>Zmiany w Kapitale Własnym w okresie od 01.01.2017 do 31.12.2017</i>							
Emisja akcji w związku z realizacją opcji (program płatności akcjami)	-	-	-	-	-	-	-
Wycena opcji (program płatności akcjami)	-	-	-	-	-	-	-
Zmiana struktury grupy kapitałowej - sprzedaż spółki zależnej	-	-	-	-	-	-	-
Przekazanie wyniku finansowego na kapitał	-	-	(4 191 961)	4 191 961	-	-	-
Razem transakcje z właścicielami	-	-	(4 191 961)	4 191 961	-	-	-
Zysk (strata) netto za okres	-	-	-	(4 445 793)	(4 445 793)	(142 920)	(4 588 713)
<i>Inne całkowite dochody po opodatkowaniu</i>	-	-	-	-	-	-	-
Razem całkowite dochody	-	-	-	(4 445 793)	(4 445 793)	(142 920)	(4 588 713)
Przeniesienie do zysków zatrzymanych	-	-	-	-	-	-	-
Saldo na dzień 31.12.2017	151 583	7 508 761	4 984 182	(5 666 500)	6 978 026	(270 902)	6 707 124

	Kapitał podstawowy	Kapitał ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej	Pozostałe kapitały	Zyski zatrzymane	Razem kapitał przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	Udziały niedające kontroli	Kapitał własny razem
Saldo na dzień 01.01.2016	151 583	7 508 761	8 695 158	(1 116 409)	15 239 093	(323 115)	14 915 978
Zmiany zasad (polityki) rachunkowości	-	-	-	-	-	-	-
Korekty błędów podstawowego	-	-	-	-	-	-	-
Saldo po zmianach	151 583	7 508 761	8 695 158	(1 116 409)	15 239 093	(323 115)	14 915 978
<i>Zmiany w Kapitale Własnym w okresie od 01.01.2016 do 31.12.2016</i>							
Emisja akcji w związku z realizacją opcji (program płatności akcjami)	-	-	-	-	-	-	-
Wycena opcji (program płatności akcjami)	-	-	-	-	-	-	-
Zmiana struktury grupy kapitałowej - sprzedaż spółki zależnej	-	-	480 985	(480 985)	-	293 874	293 874
Przekazanie wyniku finansowego na kapitał	-	-	480 985	(480 985)	-	-	-
Razem transakcje z właścicielami	-	-	480 985	(480 985)	-	293 874	293 874
Zysk (strata) netto za okres	-	-	-	(3 815 274)	(3 815 274)	(98 741)	(3 914 015)
<i>Inne całkowite dochody po opodatkowaniu</i>	-	-	-	-	-	-	-
Razem całkowite dochody	-	-	-	(3 815 274)	(3 815 274)	(98 741)	(3 914 015)
Przeniesienie do zysków zatrzymanych	-	-	-	-	-	-	-
Saldo na dzień 31.12.2016	151 583	7 508 761	9 176 143	(5 412 668)	11 423 819	(127 982)	11 295 837

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPIŃWÓW PIENIĘŻNYCH

	Nota nr	Rok zakończony 31.12.2017	Rok zakończony 31.12.2016
<i>Przepływy środków pieniężnych z działalności operacyjnej</i>			
Zysk (strata) przed opodatkowaniem		(4 303 341)	(4 253 822)
Korekty:			
Amortyzacja i odpisy aktualizujące rzeczowe aktywa trwałe		505 195	442 581
Amortyzacja i odpisy aktualizujące wartości niematerialne		30 607	35 492
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów finansowych		400 936	90 501
Zysk (strata) ze sprzedaży niefinansowych aktywów trwałych		(58 926)	(117 668)
Zysk (strata) ze sprzedaży aktywów finansowych (innych niż instrumenty pochodne)		(132 328)	-
Zyski (straty) z tytułu różnic kursowych		8 447	82
Koszty odsetek		34 527	122 310
Przychody z odsetek		(51 214)	(89 256)
Inne korekty		-	4 910
Korekty razem:		737 244	488 952
Zmiana stanu zapasów		(258 193)	(340 337)
Zmiana stanu należności		923 172	2 742 592
Zmiana stanu zobowiązań		372 591	(765 115)
Zmiana stanu rezerw i rozliczeń międzyokresowych		148 581	(462 556)
Zmiana kapitału obrotowego		1 186 151	1 174 584
Zapłacony podatek dochodowy		1 405	(32 767)
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej		(2 378 541)	(2 623 053)
<i>Przepływy środków pieniężnych z działalności inwestycyjnej</i>			
Wydatki na nabycie wartości niematerialnych		(1 059)	(33 722)
Wydatki na nabycie rzeczowych aktywów trwałych		(237 666)	(251 837)
Wpływy ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych		118 971	186 272
Otrzymane spłaty pożyczek udzielonych		18 384	100 000
Pożyczki udzielone		-	-
Wpływy ze sprzedaży pozostałych aktywów finansowych		132 741	-
Otrzymane odsetki		-	97
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej		31 371	810
<i>Przepływy środków pieniężnych z działalności finansowej</i>			
Wpływy z tytułu zaciągnięcia kredytów i pożyczek		-	-
Spłaty kredytów i pożyczek		(71 303)	(29 888)
Spłata zobowiązań z tytułu leasingu finansowego		(273 313)	(183 843)
Odsetki zapłacone		(46 533)	(61 266)
Środki pieniężne netto z działalności finansowej		(391 149)	(274 997)
Zmiana netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów bez różnic kursowych		(2 738 319)	(2 897 240)
Zmiana stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów z tytułu różnic kursowych		(8 860)	261
Zmiana netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		(2 747 179)	(2 896 979)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek okresu		4 527 613	7 424 592
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec okresu	35	1 780 434	4 527 613

NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO JEDNOSTKOWEGO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO**1. Informacje ogólne****1.1. Informacje o Podmiocie Dominującym**

Podmiotem dominującym Grupy Kapitałowej Techmadex („Grupa Kapitałowa”) jest Techmadex S.A. („Spółka”, „Jednostka Dominująca”). Spółka została utworzona na podstawie uchwały z dnia 8 sierpnia 2011 roku w sprawie przekształcenia spółki Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe „TECHMADEX” Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w spółkę TECHMADEX Spółka Akcyjna w Kancelarii Notarialnej Renata Izdebska-Skwara w Warszawie przy ulicy Pańskiej numer 96 lokal 33 (Rep. A Nr 2339/2011). Od momentu wpisu w KRS w dniu 6 września 2011 roku nastąpiła zmiana formy prawnej oraz nazwy Spółki. Siedzibą Spółki jest Warszawa, adres 02-796 Warszawa, ul. Migdałowa 91. Przed zmianą Spółka była zarejestrowana w KRS pod numerem 0000092042 i kontynuowała działalność od 29 kwietnia 1989 roku. Aktualnie Spółka zarejestrowana jest w Krajowym Rejestrze Sądowym pod numerem 0000394861 w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy w Warszawie, XIII Wydział Gospodarczy KRS.

Akcje Spółki notowane są na rynku NewConnect od 4 października 2012 roku. Podstawowym przedmiotem działalności Spółki jest instalowanie maszyn przemysłowych, sprzętu i wyposażenia – nr w PKD 33.20.Z.

1.2. Skład Zarządu i Rady Nadzorczej Spółki

Na dzień publikacji niniejszego sprawozdania skład Zarządu Spółki był następujący:

Dariusz Gil – Prezes Zarządu.

Na dzień publikacji niniejszego sprawozdania skład Rady Nadzorczej Spółki był następujący:

Leszek Jurasz -	Przewodniczący Rady Nadzorczej
Agnieszka Gil -	Członek Rady Nadzorczej
Maciej Jurczyk -	Członek Rady Nadzorczej
Tomasz Jurczyk -	Członek Rady Nadzorczej
Michał Zawisza -	Członek Rady Nadzorczej

2. Informacje o Grupie Kapitałowej

Na dzień bilansowy w skład Grupy Kapitałowej Techmadex wchodzi Techmadex S.A. jako Jednostka Dominująca oraz GP Energia SP. z o.o. - spółka zależna.

Dodatkowe informacje na temat jednostek podporządkowanych objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym zostały zamieszczone w Notach 19 oraz 20.

Czas trwania działalności poszczególnych jednostek wchodzących w skład Grupy Kapitałowej nie jest ograniczony. Sprawozdania finansowe wszystkich jednostek podporządkowanych

sporządzone zostały za ten sam okres sprawozdawczy co sprawozdanie finansowe Jednostki Dominującej, przy zastosowaniu spójnych zasad rachunkowości.

Rokiem obrotowym Jednostki Dominującej oraz spółki wchodzącej w skład Grupy jest rok kalendarzowy.

Podstawowa działalność Grupy Kapitałowej obejmuje:

- instalowanie maszyn przemysłowych, sprzętu i wyposażenia – nr w PKD 33.20.Z
- działalność w zakresie pozostałej telekomunikacji - PKD 61.90.Z

3. Zastosowanie Międzynarodowych Standardów Sprawozdawczości Finansowej

3.1. Następujące standardy, zmiany do istniejących standardów oraz interpretacje opublikowane przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR) oraz zatwierdzone do stosowania w UE wchodzą w życie po raz pierwszy w roku 2017:

3.1.1. **Zmiany do MSR 7 „Sprawozdanie z przepływów pieniężnych”** – Inicjatywa w odniesieniu do ujawnień – zatwierdzone w UE w dniu 6 listopada 2017 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie).

3.1.2. **Zmiany do MSR 12 „Podatek dochodowy”** – Ujmowanie aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego od niezrealizowanych strat – zatwierdzone w UE w dniu 6 listopada 2017 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie). Zmiany do MSR 12 wyjaśniają sposób wykazywania aktywów z tytułu odroczonego podatku w związku z instrumentami dłużnymi wycenianymi w wartości godziwej.

W/w standardy, interpretacje i zmiany do standardów nie miały istotnego wpływu na dotychczas stosowaną politykę rachunkowości jednostki.

3.2. Standardy i interpretacje, jakie zostały już opublikowane i zatwierdzone przez UE, ale jeszcze nie weszły w życie

Zatwierdzając niniejsze sprawozdanie finansowe Spółka nie zastosowała następujących standardów, zmian standardów i interpretacji, które zostały opublikowane przez RMSR i zatwierdzone do stosowania w UE, ale które nie weszły jeszcze w życie:

3.2.1. **MSSF 9 „Instrumenty finansowe”** został wydany przez RMSR w dniu 24 lipca 2014 roku i jest standardem zastępującym MSR 39 „Instrumenty finansowe – ujmowanie i wycena”. MSSF 9 określa wymogi w zakresie ujmowania i wyceny, utraty wartości, zaprzestania ujmowania oraz rachunkowości zabezpieczeń.

3.2.1.1. **Klasyfikacja i wycena** - MSSF 9 wprowadza nowe podejście do klasyfikacji aktywów finansowych, która uzależniona jest od charakterystyki przepływów pieniężnych oraz modelu biznesowego związanymi z danymi aktywami. Takie jednolite podejście oparte na zasadach zastępuje istniejące wymagania oparte na regułach zgodnie z MSR 39. Nowy model skutkuje również ujednoczeniem modelu utraty wartości w stosunku do wszystkich instrumentów finansowych.

- 3.2.1.2. **Utrata wartości** - MSSF 9 wprowadza nowy model utraty wartości ustalanej w oparciu o oczekiwane straty, który wymaga bieżącego uznawania oczekiwanych strat kredytowych. W szczególności, nowy standard wymaga, aby jednostki ujmowały oczekiwane straty kredytowe w momencie kiedy instrumenty finansowe są ujmowane po raz pierwszy oraz ujmowały wszelkie oczekiwane straty z całego okresu życia instrumentów w szybszy niż dotychczas sposób.
- 3.2.1.3. **Rachunkowość zabezpieczeń** - MSSF 9 wprowadza zreformowany model rachunkowości zabezpieczeń, z rozszerzonymi wymaganiami ujawnień o działalności zarządzania ryzykiem. Nowy model stanowi znaczącą zmianę rachunkowości zabezpieczeń, która ma na celu dostosowanie zasad rachunkowości do praktycznej działalności zarządzania ryzykiem.
- 3.2.1.4. **Własne ryzyko kredytowe** - MSSF 9 usuwa zmienność wyniku finansowego, powodowaną przez zmiany ryzyka kredytowego zobowiązań wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej. Ta zmiana oznacza, że zyski na zobowiązaniach spowodowane pogorszeniem własnego ryzyka kredytowego jednostki nie są ujmowane w rachunku zysków i strat.
- 3.2.2. **MSSF 15 „Przychody z umów z klientami”** został wydany przez RMSR w dniu 28 maja 2014 roku (z dniem 11 września 2015 roku RMSR odroczyła datę wejścia w życie MSSF 15 na 1 stycznia 2018 roku a z dniem 12 kwietnia 2016 roku RMSR doprecyzowała ten standard). Standard ten określa, w jaki sposób i kiedy ujmuje się przychody, jak i wymaga dostarczenia bardziej szczegółowych ujawnień. Standard zastępuje MSR 18 „Przychody”, MSR 11 „Umowy o usługę budowlaną” oraz wiele interpretacji związanych z ujmowaniem przychodów. Standard ma zastosowanie do prawie wszystkich umów z klientami (główne wyjątki dotyczą umów leasingowych, instrumentów finansowych oraz umów ubezpieczeniowych). Fundamentalną zasadą nowego standardu jest ujmowanie przychodów w taki sposób, aby odzwierciedlić transfer towarów lub usług na rzecz klientów oraz w takiej kwocie, które odzwierciedla wysokość wynagrodzenia (tj. płatność), do którego spółka spodziewa się uzyskać prawo w zamian za towary lub usługi. Standard dostarcza również wytyczne ujmowania transakcji, które nie były szczegółowo regulowane przez dotychczasowe standardy (np. przychody z usług czy modyfikacje umów) jak i dostarcza obszerniejsze wyjaśnienia na temat ujmowania umów wieloelementowych.
- 3.2.3. **MSSF 16 „Leasing”** został wydany przez RMSR w dniu 13 stycznia 2016 roku. Zgodnie z MSSF 16 leasingobiorca ujmuje prawo do użytkowania składnika aktywów oraz zobowiązanie z tytułu leasingu. Prawo do użytkowania składnika aktywów jest traktowane podobnie jak inne aktywa niefinansowe i odpowiednio amortyzowane. Zobowiązania z tytułu leasingu wycenia się początkowo w wartości bieżącej opłat leasingowych płatnych w okresie leasingu, zdyskontowanej o stopę zawartą w leasingu, jeżeli jej ustalenie nie jest trudne. Jeżeli nie można łatwo określić tej stopy, leasingobiorca stosuje krańcową stopę procentową. W odniesieniu do klasyfikacji leasingu u leasingodawców, przeprowadza się ją tak samo jak zgodnie z MSR 17 – tj. jako leasing operacyjny lub finansowy. U leasingodawcy leasing jest klasyfikowany jako leasing finansowy, jeżeli następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków z

tytułu posiadania odnośnych aktywów. W przeciwnym przypadku leasing jest klasyfikowany jako leasing operacyjny. W leasingu finansowym leasingodawca rozpoznaje przychody finansowe przez okres leasingu, w oparciu o stałą okresową stopę zwrotu na inwestycji netto. Leasingodawca ujmuje płatności leasingu operacyjnego w przychody liniowo lub w inny systematyczny sposób, jeśli lepiej odzwierciedla wzór otrzymywania korzyści z wykorzystania odnośnych aktywów.

3.2.4. Zmiany do MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe” – Zastosowanie MSSF 9 „Instrumenty finansowe” wraz z MSSF 4 „Instrumenty ubezpieczeniowe” – zatwierdzone w UE w dniu 3 listopada 2017 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie lub w momencie zastosowania MSSF 9 „Instrumenty finansowe” po raz pierwszy),

3.2.5. Zmiany do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” – Wyjaśnienia do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” – zatwierdzone w UE w dniu 31 października 2017 roku (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie).

3.3. Standardy i interpretacje przyjęte przez RMSR, ale jeszcze niezatwierdzone do stosowania w UE

MSSF w kształcie zatwierdzonym przez UE nie różnią się obecnie w znaczący sposób od regulacji przyjętych przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości (RMSR), z wyjątkiem poniższych standardów, zmian do standardów i interpretacji, które według stanu na dzień 21 marca 2018 roku nie zostały jeszcze przyjęte do stosowania w UE (poniższe daty wejścia w życie odnoszą się do standardów w wersji pełnej):

3.3.1. MSSF 14 „Odroczone salda z regulowanej działalności” (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2016 roku lub po tej dacie) – Komisja Europejska postanowiła nie rozpoczynać procesu zatwierdzania tego tymczasowego standardu do stosowania na terenie UE do czasu wydania ostatecznej wersji MSSF 14,

3.3.2. MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe” (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 roku lub po tej dacie),

3.3.3. Zmiany do MSSF 2 „Płatności na bazie akcji” – Klasyfikacja oraz wycena płatności na bazie akcji (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),

3.3.4. Zmiany do MSSF 9 „Instrumenty finansowe” - Charakterystyka opcji przedpłaty z ujemną kompensatą (obowiązujący w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),

3.3.5. Zmiany do MSSF 10 „Skonsolidowane sprawozdania finansowe” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach” – Sprzedaż lub wniesienie aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem oraz późniejsze zmiany (data wejścia w życie zmian została odroczone do momentu zakończenia prac badawczych nad metodą praw własności),

- 3.3.6. Zmiany do MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach”** - Długoterminowe udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie).
- 3.3.7. Zmiany do MSR 40 „Nieruchomości inwestycyjne”** – Przeniesienia nieruchomości inwestycyjnych (obowiązujące w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- 3.3.8. Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2014-2016)”** – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 1, MSSF 12 oraz MSR 28) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa (zmiany do MSSF 12 obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2017 roku lub po tej dacie, a zmiany do MSSF 1 i MSR 28 obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- 3.3.9. Zmiany do różnych standardów „Poprawki do MSSF (cykl 2015-2017)”** – dokonane zmiany w ramach procedury wprowadzania dorocznych poprawek do MSSF (MSSF 3, MSSF 11, MSR 12 oraz MSR 23) ukierunkowane głównie na rozwiązywanie niezgodności i uściślenie słownictwa (obowiązują w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie),
- 3.3.10. Interpretacja KIMSF 22 „Transakcje w walutach obcych i płatności zaliczkowe”** (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku lub po tej dacie),
- 3.3.11. Interpretacja KIMSF 23 „Niepewność w zakresie rozliczania podatku dochodowego”** (obowiązująca w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 roku lub po tej dacie).

Według szacunków Grupy, w/w standardy, interpretacje i zmiany do standardów nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Grupę na dzień bilansowy.

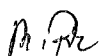
Jednocześnie nadal poza regulacjami przyjętymi przez UE pozostaje rachunkowość zabezpieczeń portfela aktywów i zobowiązań finansowych, których zasady nie zostały zatwierdzone do stosowania w UE.

Według szacunków Grupy zastosowanie rachunkowości zabezpieczeń portfela aktywów lub zobowiązań finansowych według MSR 39 „Instrumenty finansowe: ujmowanie i wycena” nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby przyjęte do stosowania na dzień bilansowy.

4. Stosowane zasady rachunkowości

4.1. Oświadczenie o zgodności

Skonsolidowane roczne sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej, które zostały zatwierdzone przez Unię Europejską.

Zasady (polityka) rachunkowości zastosowane do sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego za rok zakończony 31 grudnia 2017 roku są spójne z tymi, które zastosowano przy sporządzeniu rocznego sprawozdania finansowego Grupy za rok zakończony 31 grudnia 2016 roku.

4.2. Kontynuacja działalności

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuacji działalności gospodarczej przez Grupę w dającej się przewidzieć przyszłości, w okresie co najmniej 12 miesięcy od dnia bilansowego, tj. 31 grudnia 2017 roku. Na dzień sporządzenia sprawozdania finansowego Zarząd Grupy nie przewiduje żadnych okoliczności wskazujących na zagrożenie kontynuacji działalności gospodarczej przez Grupę.

Zarząd podejmuje działania mające na celu poprawę sytuacji finansowej Grupy oraz wzrost rentowności. Założenie kontynuacji działalności Grupy uzależnione jest od powodzenia następujących działań Zarządu:

- Pozyskania nowych długoterminowych oraz wysokomarżowych kontraktów w każdym z trzech segmentów działalności Grupy Kapitałowej.

W segmencie usługowym możemy zaobserwować polepszenie koniunktury na usługi oferowane przez Grupę. Na przełomie 2017 oraz 2018 roku Grupa złożyła kilka ofert przetargowych, w kilku dużych wartościowo przetargach zamierza wziąć udział w 2018 roku. Od wyników tych przetargów zależy jakie zlecenia i w jakim terminie Grupa będzie realizować.

W segmencie działalności handlowej, którego działanie również opiera się na uczestnictwie w przetargach, postępowania ogłaszane są na przełomie końca drugiego kwartału i początku trzeciego kwartału. Także w tym segmencie Grupa zamierza zrealizować przychody w 2018 roku.

- Ograniczenia kosztów stałych ponoszonych przez Grupę, m.in. poprzez renegocjowanie umów zawartych z dostawcami.

Rok 2017 był drugim z kolei rokiem zakończonym stratą netto Grupy przypadającą dla akcjonariuszy jednostki dominującej wynoszącą w roku 2017 4.445.793 zł, a w roku 2016 – 3.815.274 zł. W ocenie Zarządu Grupy Kapitałowej wpływ na wysokość straty w 2017 roku miały następujące zdarzenia jednorazowe:

- Utworzenie odpisu aktualizującego na należność od spółki Operator Gazociągów Przesyłowych GAZ - SYSTEM S.A. powstałą w związku ze zwrotem przez Techmadex S.A. na rzecz spółki InterRisk Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. Vienna Insurance Group kwoty 1.588.200 zł dotyczącej wypłaty z ubezpieczeniowej gwarancji należytego wykonania kontraktu i usunięcia wad i usterek. Gwarancja dotyczyła kontraktu Budowa Laboratorium Wzorcowania Gazomierzy. Techmadex S.A. złożyła w sądzie pozew dochodząc swoich roszczeń, o pozwie jest mowa w Nocie 36.

- Utworzenie odpisu aktualizującego na pożyczki udzielone spółce Bio GP Energia Sp. z o.o. w wysokości 400.935 zł. Pożyczki udzielone tej spółce zabezpieczone są wpisem do hipoteki na nieruchomościach należących do Bio GP Energia Sp. z o.o

- Rozwiązanie aktywa na podatek odroczony w wysokości strat podatkowych możliwych do odliczenia od podstawy opodatkowania w kolejnych latach w wysokości 209.457 zł.

W ocenie Zarządu Grupy pogorszenie wyników w 2017 roku oraz osiągnięta strata nie stanowią zagrożenia dla dalszej kontynuacji działalności.

4.3. Rok obrotowy

Rokiem obrotowym Grupy Kapitałowej jest rok kalendarzowy.

4.4. Waluta funkcjonalna i waluta sprawozdawcza

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone w polskich złotych (PLN). Polski złoty jest walutą funkcjonalną i sprawozdawczą jednostki, a wszystkie kwoty wyrażone są w złotych z pominięciem groszy (o ile nie wskazano inaczej).

4.5. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z koncepcją kosztu historycznego, za wyjątkiem instrumentów finansowych, które są wyceniane w wartości godziwej na koniec każdego okresu sprawozdawczego zgodnie z określoną poniżej polityką rachunkowości.

Koszt historyczny ustalany jest co do zasady na bazie wartości godziwej dokonanej zapłaty za dobra lub usługi. Wartości godziwej nie stosuje się do wyceny transakcji płatności w formie akcji, które są objęte zakresem MSSF 2, transakcji leasingowych, które są objęte zakresem MSR 17 jak i wycen, które mają pewne podobieństwa do wartości godziwej, ale nie są wartościami godziwymi, takie jak cena sprzedaży netto zgodnie z MSR 2 czy wartość użytkowa zgodnie z MSR 36. Wycena niektórych składników jak zapasy, umorzenie aktywów trwałych, należności, rozliczenia międzyokresowe kosztów, rezerwy, aktywów i rezerwy podatku odroczonego oparta jest na szacunkach księgowych, których wartość w przyszłości może ulec zmianie.

4.6. Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone zgodnie z zasadą memoriałową.

4.7. Najważniejsze zasady rachunkowości stosowane przez jednostkę przedstawione zostały poniżej.

4.7.1. Zasady konsolidacji

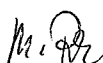
Skonsolidowane sprawozdanie finansowe obejmuje sprawozdanie finansowe Spółki i jednostek kontrolowanych przez Spółkę i jej jednostki zależne. Spółka posiada kontrolę, jeżeli:

- posiada władzę nad danym podmiotem,
- podlega ekspozycji na zmienne zwroty lub posiada prawa do zmiennych zwrotów z tytułu swojego zaangażowania w danej jednostce,
- ma możliwość wykorzystania władzy w celu kształtowania poziomu generowanych zwrotów.

Spółka weryfikuje swoją kontrolę nad innymi jednostkami, jeżeli wystąpiła sytuacja wskazująca na zmianę jednego lub kilku z wyżej wymienionych warunków sprawowania kontroli.

Jeżeli Spółka posiada mniej niż większość praw głosu w danej jednostce, ale posiadane prawa głosu wystarczają do umożliwienia jej jednostronnego kierowania istotnymi działaniami tej jednostki, znaczy to, że sprawuje nad nią władzę. Przy ocenie, czy prawa głosu w danej jednostce wystarczają dla zapewnienia władzy, Spółka analizuje wszystkie istotne okoliczności, w tym:

- wielkość posiadanego pakietu praw głosu w porównaniu do rozmiaru udziałów i stopnia rozproszenia praw głosu posiadanych przez innych udziałowców;
- potencjalne prawa głosu posiadane przez Spółkę, innych udziałowców lub inne strony;

- prawa wynikające z innych ustaleń umownych; a także
- dodatkowe okoliczności, które mogą dowodzić, że Spółka posiada lub nie posiada możliwości kierowania istotnymi działaniami w momentach podejmowania decyzji, w tym wzorce głosowania zaobserwowane na poprzednich zgromadzeniach udziałowców.

Konsolidacja spółki zależnej rozpoczyna się w momencie uzyskania nad nią kontroli przez Spółkę, a kończy w chwili utraty tej kontroli. Dochody i koszty jednostki zależnej nabytej lub zbytej w ciągu roku ujmuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu z zysków i strat oraz innych całkowitych dochodów w okresie od daty przejęcia przez Spółkę kontroli do daty utraty kontroli nad tą jednostką zależną. Wynik finansowy i wszystkie składniki pozostałych całkowitych dochodów przypisuje się właścicielom Spółki i udziałom niesprawującym kontroli. Całkowite dochody spółek zależnych przypisuje się właścicielom Spółki i udziałom niesprawującym kontroli, nawet jeżeli powoduje to powstanie deficytu po stronie udziałów niesprawujących kontroli.

W razie konieczności sprawozdania finansowe spółek zależnych koryguje się w taki sposób, by dopasować stosowane przez nie zasady rachunkowości do polityki rachunkowości Grupy Kapitałowej.

Podczas konsolidacji wszystkie wewnątrzgrupowe aktywa, zobowiązania, kapitał własny, dochody, koszty i przepływy pieniężne dotyczące transakcji dokonanych między członkami Grupy Kapitałowej podlegają całkowitej eliminacji.

4.7.2. Zmiany udziału Grupy w kapitale jednostek zależnych

Zmiany udziału Grupy w kapitale jednostek zależnych, które nie powodują utraty kontroli nad tymi jednostkami przez Grupę, rozlicza się jako transakcje kapitałowe. Wartość bilansową udziałów Grupy oraz udziałów niesprawujących kontroli koryguje się w celu uwzględnienia zmian udziału w danych jednostkach zależnych. Różnice między kwotą korekty udziałów niesprawujących kontroli a wartością godziwą uiszczoną lub otrzymaną zapłaty ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym i przypisuje właścicielom Spółki.

Jeżeli Grupa utraci kontrolę nad jednostką zależną, w rachunku zysków i strat ujmuje się zysk lub stratę, obliczone jako różnica między (i) zagregowaną kwotą otrzymanej zapłaty i wartości godziwej zachowanych udziałów a (ii) pierwotną wartością bilansową aktywów (w tym wartości firmy) i zobowiązań tej jednostki zależnej i udziałów niesprawujących kontroli. Wszystkie kwoty związane z tą jednostką zależną, pierwotnie ujmowane w pozostałych całkowitych dochodach, rozlicza się tak, jak gdyby Grupa bezpośrednio zbyła odpowiadające im aktywa lub zobowiązania jednostki zależnej (tj. przenosi na wynik finansowy lub do innej kategorii kapitału własnego zgodnie z postanowieniami odpowiednich MSSF). Wartość godziwa inwestycji posiadanych w byłej jednostce zależnej na dzień utraty kontroli traktowana jest jako wartość godziwa w chwili początkowego ujęcia w celu umożliwienia ewentualnego rozliczenia kosztu poniesionego w chwili początkowego ujęcia inwestycji w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu zgodnie z MSR 39.

4.7.3. Połączenia jednostek gospodarczych

Przejęcia innych podmiotów rozlicza się metodą przejęcia. Zapłatę przekazaną w transakcji połączenia jednostek gospodarczych wycenia się w wartości godziwej, obliczonej jako zbiorcza kwota wartości godziwych na dzień przejęcia przekazanych przez Grupę aktywów, zobowiązań zaciągniętych przez Grupę wobec poprzednich właścicieli jednostki przejmowanej oraz

instrumentów kapitałowych wyemitowanych przez Grupę w zamian za przejęcie kontroli nad jednostką przejmowaną. Koszty związane z przejęciem ujmuje się w wynik w momencie ich poniesienia.

Możliwe do zidentyfikowania aktywa i zobowiązania wycenia się w wartości godziwej na dzień przejęcia, z następującymi wyjątkami:

- aktywa i zobowiązania wynikające z odroczonego podatku dochodowego lub związane z umowami o świadczenia pracownicze ujmuje się i wycenia zgodnie z MSR 12 „Podatek dochodowy” i MSR 19 „Świadczenia pracownicze”;
- zobowiązania lub instrumenty kapitałowe związane z programami płatności rozliczanymi na bazie akcji w jednostce przejmowanej lub w Grupie, które mają zastąpić analogiczne umowy obowiązujące w jednostce przejmowanej, wycenia się zgodnie z MSSF 2 „Płatności na bazie akcji” na dzień przejęcia (patrz nota 3.16.2) oraz
- aktywa (lub grupy aktywów przeznaczone do zbycia) sklasyfikowane jako przeznaczone do sprzedaży zgodnie z MSSF 5 „Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży i działalność zaniechana” wycenia się zgodnie z wymogami tego standardu.

Wartość firmy wycenia się jako nadwyżkę sumy przekazanej zapłaty, kwoty udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej oraz wartości godziwej poprzednio posiadanych przez jednostkę przejmującą udziałów w jednostce przejmowanej nad kwotą wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto i zobowiązań wycenionych na dzień przejęcia. Jeżeli po ponownej weryfikacji wartość netto wycenionych nadziei przejęcia możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań przekracza sumę przekazanej zapłaty, wartości udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej oraz wartości godziwej udziałów w tej jednostce uprzednio posiadanych przez jednostkę przejmującą, nadwyżkę tę ujmuje się bezpośrednio w wyniku jako zysk na okazyjnym nabyciu.

Udziały niedające kontroli stanowiące część udziałów właścicielskich i uprawniające posiadaczy do proporcjonalnego udziału w aktywach netto jednostki w przypadku jej likwidacji można początkowo wycenić w wartości godziwej lub odpowiednio do proporcji udziałów niedających kontroli w ujętej wartości możliwych do zidentyfikowania aktywów netto jednostki przejmowanej. Wyboru metody wyceny dokonuje się indywidualnie dla każdej transakcji przejęcia. Inne rodzaje udziałów niedających kontroli wycenia się w wartości godziwej lub inną metodą przepisaną w MSSF.

Jeżeli zapłata przekazana w transakcji połączenia jednostek gospodarczych obejmuje aktywa lub zobowiązania wynikające z umowy o zapłacie warunkowej, zapłatę tę wycenia się w wartości godziwej na dzień przejęcia i ujmuje jako część wynagrodzenia przekazanego w transakcji połączenia jednostek gospodarczych. Zmiany wartości godziwej zapłaty warunkowej kwalifikujące się jako korekty za okres objęty wyceną uwzględnia się retrospektywnie, w korespondencji z odpowiednimi korektami wartości firmy. Korekty dotyczące okresu wyceny to takie, które są wynikiem uzyskania dodatkowych informacji dotyczących „okresu objętego wyceną” (który nie może być dłuższy niż jeden rok od dnia przejęcia), dotyczących faktów i okoliczności występujących na dzień przejęcia.

Zmiany wartości godziwej zapłaty warunkowej, które nie kwalifikują się jako korekty dotyczące okresu wyceny, rozlicza się w zależności od klasyfikacji zapłaty warunkowej. Warunkowej zapłaty

sklasyfikowanej jako kapitał własny nie wycenia się ponownie, a jej późniejsze uregulowanie rozlicza się w ramach kapitału własnego. Zapłata warunkowa zaklasyfikowana jako składnik aktywów lub zobowiązań podlega przeszacowaniu na kolejne dni sprawozdawcze zgodnie z MSR 39 lub MSR 37 „Rezerwy, zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe”, a wynikające z przeszacowania zyski lub straty ujmują się w wynik.

W przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami, udziały w jednostce przejmowanej uprzednio posiadane przez Grupę przeszacowuje się do wartości godziwej nadziei przejścia, a wynikający stąd zysk lub stratę ujmują się w wynik. Kwoty wynikające z posiadania udziałów w jednostce przejmowanej przed datą przejścia, uprzednio ujmowane w pozostałych całkowitych dochodach, przenosi się do rachunku zysków i strat, jeżeli takie traktowanie byłoby poprawne w chwili zbycia tych udziałów.

Jeżeli początkowe rozliczenie księgowe połączenia jednostek na koniec okresu sprawozdawczego, w którym połączenie miało miejsce, nie jest kompletne, Grupa prezentuje w swoim sprawozdaniu finansowym tymczasowe kwoty dotyczące pozycji, których rozliczenie jest niekompletne. W okresie wyceny Grupa koryguje tymczasowe kwoty ujęte na dzień przejścia (patrz wyżej) lub ujmuje dodatkowe aktywa albo zobowiązania dla odzwierciedlenia nowych faktów i okoliczności występujących na dzień przejścia, które, jeśli byłyby znane, wpłynęłyby na ujęcie tych kwot na ten dzień.

4.7.4. Wartość firmy

Wartość firmy wynikającą z przejścia innego podmiotu ujmują się według kosztu ustalonym na dzień przejścia tego podmiotu (patrz nota 3.4) pomniejszonym o kwotę utraty wartości.

Dla celów testu na utratę wartości wartość firmy alokuje się do poszczególnych ośrodków generujących przepływy pieniężne w ramach Grupy (lub do grup takich ośrodków), które mają odnieść korzyści z synergii będących skutkiem połączenia jednostek gospodarczych.

Ośrodek generujący przepływy pieniężne, do którego alokuje się wartość firmy, jest testowany na utratę wartości raz do roku lub częściej, jeżeli występują przesłanki wskazujące na możliwość utraty wartości. Jeżeli wartość odzyskiwalna ośrodka generującego przepływy pieniężne jest mniejsza od jego wartości bilansowej, odpis z tytułu utraty wartości alokuje się tak, by w pierwszej kolejności zredukować kwotę bilansową wartości firmy alokowanej do tego ośrodka, a pozostałą część alokuje się na inne składniki aktywów tego ośrodka, proporcjonalnie do wartości bilansowej każdego z nich. Odpis z tytułu utraty wartości firmy ujmują się bezpośrednio w wynik. Odpisów z tytułu utraty wartości firmy nie odwraca się w kolejnych okresach.

W chwili zbycia ośrodka generującego przepływy pieniężne przypisana do niego wartość firmy jest uwzględniana w obliczeniu zysku lub straty ze zbycia.

4.7.5. Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych oraz wspólnych przedsięwzięciach

Jednostka stowarzyszona to podmiot, na który Grupa wywiera znaczący wpływ. Znaczący wpływ jest to zdolność do uczestniczenia w podejmowaniu decyzji z zakresu polityki finansowej i operacyjnej prowadzonej działalności gospodarczej; nie oznacza on jednak sprawowania kontroli bądź współkontroli nad tą polityką.

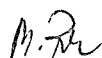
Wspólne przedsięwzięcie to ustalenie umowne, na mocy którego dwie lub więcej stron podejmuje działalność gospodarczą podlegającą współkontroli. Współkontrola jest to określony w umowie podział kontroli nad działalnością gospodarczą, który występuje tylko wówczas, gdy strategiczne decyzje finansowe i operacyjne dotyczące tej działalności wymagają jednomyślnej zgody stron sprawujących współkontrolę.

Wyniki, aktywa i zobowiązania jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć ujęto w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym metodą praw własności, z wyjątkiem przypadków, gdy inwestycja lub jej część została sklasyfikowana jako przeznaczona do sprzedaży; wówczas rozlicza się ją zgodnie z MSSF 5. Zgodnie z metodą praw własności inwestycję w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu ujmuje się początkowo w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej według kosztu, a następnie koryguje w celu uwzględnienia udziału Grupy w wyniku finansowym i innych całkowitych dochodach jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia. Jeżeli udział Grupy w stratach jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia przekracza wartość jej udziałów w tym podmiocie (z uwzględnieniem udziałów długoterminowych, stanowiących zasadniczo część inwestycji netto Grupy w jednostkę stowarzyszoną lub wspólne przedsięwzięcie), Grupa zaprzestaje ujmowania swojego udziału w dalszych stratach. Dodatkowe straty ujmuje się wyłącznie w zakresie odpowiadającym prawnym lub zwyczajowym zobowiązaniom przyjętym przez Grupę lub płatnościom wykonanym w imieniu jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia.

Inwestycję w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu rozlicza się metodą praw własności od dnia, w którym dany podmiot uzyskał status wspólnego przedsięwzięcia lub jednostki stowarzyszonej. W dniu dokonania inwestycji w jednostkę stowarzyszoną lub we wspólne przedsięwzięcie kwotę, o jaką koszty inwestycji przekraczają wartość udziału Grupy w wartości godziwej netto możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań tego podmiotu, ujmuje się jako wartość firmy i włącza w wartość bilansową tej inwestycji. Kwotę, o jaką udział Grupy w wartości godziwej netto w możliwych do zidentyfikowania aktywach i zobowiązaniach przekracza koszty inwestycji po przeszacowaniu, ujmuje się bezpośrednio w wyniku finansowym w okresie, w którym dokonano tej inwestycji.

Przy ocenie konieczności ujęcia utraty wartości inwestycji Grupy w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu stosuje się wymogi MSR 39. W razie potrzeby całość kwoty bilansowej inwestycji (wraz z wartością firmy) testuje się na utratę wartości zgodnie z MSR 36 „Utrata wartości aktywów” jako pojedynczy składnik aktywów, porównując jego wartość odzyskiwalną (wyższą z dwóch kwot: wartości użytkowej i wartości godziwej pomniejszonej o koszty zbycia) z wartością bilansową. Ujęta strata wartości stanowi część wartości bilansowej inwestycji. Odwrócenie tej utraty wartości ujmuje się zgodnie z MSR 36 w stopniu odpowiadającym późniejszemu zwiększeniu wartości odzyskiwalnej inwestycji.

Grupa zaprzestaje stosowania metody praw własności w dniu, w którym dana inwestycja przestaje być jej jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem, lub kiedy zostaje sklasyfikowana jako przeznaczona do sprzedaży. Jeżeli Grupa zatrzymuje jakieś udziały w byłej jednostce zależnej lub wspólnym przedsięwzięciu i udziały te stanowią składnik aktywów finansowych, Grupa wycenia je na ten dzień w wartości godziwej, którą traktuje jako wartość godziwą w chwili początkowego ujęcia zgodnie z MSR 39. Różnicę między wartością bilansową jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia na dzień zaprzestania stosowania

metody praw własności a wartością godziwą zatrzymanych udziałów i wpływów ze zbycia części udziałów w tym podmiocie uwzględnia się przy obliczaniu zysku lub straty ze zbycia danej jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia. Ponadto Grupa rozlicza wszystkie kwoty ujęte uprzednio w pozostałych całkowitych dochodach w odniesieniu do tej jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia w taki sam sposób, w jaki należałoby rozliczać bezpośrednio zbycie odpowiednich aktywów lub zobowiązań przez tę jednostkę stowarzyszoną lub wspólne przedsięwzięcie. Wobec tego, gdyby zysk lub stratę ujęte uprzednio w pozostałych całkowitych dochodach przez tę jednostkę stowarzyszoną lub wspólne przedsięwzięcie przeniesiono na wynik finansowy w chwili zbycia odpowiednich aktywów lub zobowiązań, Grupa przeklasyfikowałaby ten zysk lub stratę z kapitału własnego na wynik finansowy (jako korektę reklasyfikacyjną) w chwili zaprzestania stosowania metody praw własności.

Grupa kontynuuje stosowanie metody praw własności, jeżeli inwestycja w jednostkę stowarzyszoną staje się inwestycją we wspólne przedsięwzięcie lub odwrotnie: jeżeli inwestycja we wspólne przedsięwzięcie staje się inwestycją w jednostkę stowarzyszoną. W przypadku takich zmian udziałów właścicielskich nie dokonuje się przeszacowania wartości godziwej.

Jeżeli Grupa zmniejsza udział w jednostce stowarzyszonej lub we wspólnym przedsięwzięciu, ale nadal rozlicza go metodą praw własności, przenosi na wynik finansowy część zysku lub straty uprzednio ujmowaną w pozostałych całkowitych dochodach, odpowiadającą zmniejszeniu udziału, jeżeli ten zysk lub strata podlega reklasyfikacji na wynik finansowy w chwili zbycia związanych z nim aktywów lub zobowiązań.

Jeżeli jednostka należąca do Grupy zawiera transakcje z jednostką stowarzyszoną lub wspólnym przedsięwzięciem Grupy, zyski i straty wynikające z tych transakcji ujmuje się w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy tylko w takim zakresie, w jakim udziały w tej jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu nie są związane z Grupą.

4.7.6. Rzeczowe aktywa trwałe

- 4.7.6.1. **Środki trwałe** prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej według kosztów nabycia i wytworzenia środka trwałego, poniesionych do dnia przyjęcia do użytkowania, pomniejszonych o odpisy amortyzacyjne oraz ujęte odpisy z tytułu utraty wartości. Na dzień przejścia na MSSF Spółka skorzystała z możliwości przeszacowania do wartości godziwej nieruchomości będących własnością Spółki, na podstawie MSSF 1 oraz wyceny wartości rynkowej przez niezależnego rzeczoznawcę. Nadwyżka z przeszacowania zwiększyła zyski zatrzymane
- 4.7.6.2. **Grunty własne** nie podlegają amortyzacji. Grupa Kapitałowa traktuje nadanie prawa wieczystego użytkowania jako leasing operacyjny. W przypadku nabycia takich praw na rynku wtórnym prezentowane są one jako wartości niematerialne i amortyzowane w okresie przewidywanego ich użytkowania.
- 4.7.6.3. **Środki trwałe w budowie** prezentowane są w sprawozdaniu z sytuacji finansowej do dnia, zanim środek zostanie przekazany do użytkowania, według kosztów poniesionych na nabycie i wytworzenie środka trwałego, pomniejszonych o ujęte odpisy z tytułu utraty wartości.

- 4.7.6.4. **Środki trwale przyjęte do używania na podstawie umowy leasingu finansowego** wyceniane są w wartości godziwej lub w wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych, w zależności która z tych kwot jest niższa.
- 4.7.6.5. **Odpisów amortyzacyjnych** dokonuje się metodą liniową w okresie przewidywanej użyteczności ekonomicznej dla danego środka, począwszy od miesiąca następnego po miesiącu przyjęcia środka trwałego do używania. Jeżeli wartość początkowa środka nie przekracza 3 500 zł, którą Spółka przyjęła do odpisów jednorazowych, ujmuje się je w koszty okresu bieżącego. Szacowane okresy użytkowania, wartości rezydualne oraz metody amortyzacji są weryfikowane na koniec każdego okresu sprawozdawczego (z perspektywnym zastosowaniem wszelkich zmian w szacunkach).

Spółka zakłada poniższe okresy ekonomicznej użyteczności dla poszczególnych kategorii środków trwałych:

Budynki	20 – 40 lat
Urządzenia techniczne i maszyny	5 – 25 lat
Środki transportu	3 – 10 lat
Pozostałe środki trwałe	3 - 10 lat

- 4.7.6.6. **Odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych przyjętych do używania na podstawie umowy leasingu finansowego** dokonuje się przez okres ich przewidywanego użytkowania ekonomicznego na takich samych zasadach jak aktywa własne. W sytuacji, gdy nie ma wystarczającej pewności, że własność zostanie przeniesiona na koniec okresu leasingu, aktywa są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: przez okres leasingu lub ich ekonomicznej użyteczności.
- 4.7.6.7. Składnik rzeczowych aktywów trwałych usuwa się z bilansu na moment zbycia lub gdy oczekuje się iż nie uzyska się korzyści ekonomicznych z użytkowania składnika aktywów. Wszelkie zyski lub straty wynikające ze zbycia lub wycofania z użytkowania składników rzeczowych aktywów trwałych są ujmowane w wyniku okresu, w którym dane składniki aktywów zostały usunięte z bilansu (obliczone jako różnicę między wpływem ze sprzedaży a wartością bilansową tego składnika).

4.7.7. Nieruchomości inwestycyjne

Nieruchomości inwestycyjne utrzymywane są dla korzyści w postaci czynszu i/lub zwiększenia wartości kapitału (obejmują również nieruchomości w budowie przeznaczone na cele inwestycyjne). Nieruchomości te wycenia się początkowo według kosztu, z uwzględnieniem kosztu transakcji. Po ujęciu początkowym, nieruchomości inwestycyjne wycenia się na koniec okresu sprawozdawczego w wartości godziwej. Zyski i straty wynikające ze zmian wartości godziwej nieruchomości inwestycyjnych ujmuje się w wynik finansowy w okresie, w którym powstały. Nieruchomości inwestycyjne wyksięgowuje się z bilansu w chwili zbycia lub wycofania z użytkowania, jeżeli podmiot nie spodziewa się osiągnąć dalszych korzyści ekonomicznych z tytułu ich zbycia. Zyski lub straty wynikające z usunięcia nieruchomości z bilansu (obliczone jako różnicę między wpływem ze sprzedaży a wartością bilansową tego składnika) ujmuje się w wynik finansowy okresu, w którym nastąpiło usunięcie z bilansu.

4.7.8. Aktywa niematerialne

Nabyte aktywa niematerialne o określonym okresie ekonomicznej użyteczności wykazuje się według kosztu pomniejszonego o umorzenie i skumulowaną utratę wartości. Amortyzację ujmuje się liniowo w szacowanym okresie ekonomicznej użyteczności. Oszacowany okres ekonomicznej użyteczności i metoda amortyzacji podlegają weryfikacji na koniec każdego okresu sprawozdawczego, a skutki zmian szacunków rozlicza się prospektywnie. Nabyte aktywa niematerialne o nieokreślonym okresie ekonomicznej użyteczności wykazuje się według kosztu pomniejszonego o skumulowaną utratę wartości.

Spółka zakłada poniższe okresy ekonomicznej użyteczności dla poszczególnych kategorii wartości niematerialnych:

Prawa wieczystego użytkowania gruntów nabyte na rynku wtórnym	20 – 40 lat
Koszty badań i rozwoju	3 – 7 lat
Patenty oraz licencje	3 – 7 lat
Pozostałe	2 – 7 lat

4.7.9. Aktywa trwałe przeznaczone do zbycia

Aktywa trwałe i grupy do zbycia klasyfikuje się jako przeznaczone do zbycia, jeśli ich wartość bilansowa zostanie odzyskana raczej w wyniku transakcji zbycia, niż w wyniku ich dalszego użytkowania. Warunek ten uznaje się za spełniony wyłącznie wówczas, gdy wystąpienie transakcji zbycia jest bardzo prawdopodobne, a składnik aktywów (lub grupa do zbycia) jest dostępny do natychmiastowego zbycia w swoim obecnym stanie (zgodnie z ogólnie przyjętymi warunkami handlowymi). Klasyfikacja składnika aktywów, jako przeznaczonego do zbycia, zakłada zamiar kierownictwa spółki do dokonania transakcji zbycia w ciągu roku od momentu zmiany klasyfikacji. Aktywa trwałe (i grupy do zbycia) sklasyfikowane, jako przeznaczone do zbycia, wycenia się po niższej spośród dwóch wartości: pierwotnej wartości bilansowej lub wartości godziwej, pomniejszonej o koszty związane ze sprzedażą.

4.7.10. Ujmowanie przychodów i kosztów ze sprzedaży towarów i usług

Przychody ujmowane są w wartości godziwej zapłaty otrzymanej lub należnej, po pomniejszeniu o przewidywane rabaty, zwroty klientów i podobne pomniejszenia, w tym podatek od towarów i usług VAT oraz inne podatki związane ze sprzedażą, za wyjątkiem podatku akcyzowego. Wartość rozchodu towarów, produktów i produkcji w toku ustala się metodą identyfikacji rzeczywistych kosztów zakupu i wytworzenia, które dotyczą ściśle określonych przedsięwzięć, niezależnie od daty ich wytworzenia.

4.7.11. Sprzedaż towarów

Przychody ze sprzedaży towarów ujmowane są w momencie, kiedy towary zostały dostarczone, a wszelkie prawa do tego towaru zostały przekazane oraz znaczące ryzyko i korzyści wynikające z prawa własności towarów zostały przeniesione na kupującego, pod warunkiem, że możliwa jest wiarygodna wycena kwoty przychodów oraz, że jednostka otrzyma korzyści ekonomiczne związane z transakcją, jak również możliwa jest wiarygodna wycena kosztów poniesionych lub przewidywanych w związku z transakcją.

Do kosztu własnego sprzedaży towarów zalicza się wartość zakupionych towarów powiększoną o koszty zakupu i inne koszty poniesione w związku z doprowadzeniem produktu do postaci i miejsca, w jakich się znajduje w dniu wyceny.

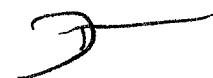
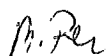
4.7.12. Sprzedaż usług

Przychody z umowy świadczenia usług ujmuje się poprzez odniesienie do stopnia zaawansowania realizacji umowy na podstawie dokumentów potwierdzających wykonanie świadczonych usług, wynikających z harmonogramu rzeczowo-finansowego określonego w umowie lub zamówieniu. Do kosztu własnego sprzedaży usług zalicza się wartość zużytych materiałów bezpośrednich, koszty pozyskania i przetworzenia związane bezpośrednio z produkcją usług, pośrednie koszty wydziałowe i inne koszty poniesione w związku z doprowadzeniem produktu do postaci i miejsca, w jakich się znajduje w dniu wyceny.

4.7.13. Sprzedaż usług z umów budowlanych

Kiedy można wiarygodnie oszacować wynik umowy budowlanej, przychody i koszty są ujmowane poprzez odniesienie do stopnia zaawansowania realizacji działań na koniec okresu sprawozdawczego, mierzonego w oparciu o proporcję poniesionych kosztów z tytułu prac wykonanych do tej pory w stosunku do szacowanych całkowitych kosztów kontraktu, chyba że taka metodologia nie będzie reprezentatywnie przedstawiała stopnia zaawansowania prac. Zmiany w wykonanych pracach, roszczenia i premie są również brane pod uwagę, jeżeli można wiarygodnie oszacować ich koszty i ich otrzymanie jest prawdopodobne. Kiedy nie można wiarygodnie oszacować wyniku na umowie o usługę budowlaną, przychody z tytułu umowy są ujmowane do wysokości poniesionych kosztów umowy oraz, jeżeli jest prawdopodobne uzyskanie tych przychodów. Koszty umowy ujmuje się jako koszty w okresie, w którym zostały poniesione. Gdy jest prawdopodobne, że łączne koszty umowy przekroczą łączne przychody z tytułu umowy, przewidywaną stratę ujmuje się natychmiastowo w koszty. Jeżeli suma kosztów umownych poniesionych na dany dzień i ujętych zysków pomniejszonych o ujęte straty przekracza wartość zafakturowaną, nadwyżkę wykazuje się jako należności od klientów z tytułu prac objętych umową w pozycji należności z tytułu rozliczenia kontraktów budowlanych. Jeżeli wartość kosztów zafakturowanych na dany dzień przekracza sumę kosztów umownych poniesionych na dany dzień i ujętych zysków pomniejszonych o ujęte straty, nadwyżkę wykazuje się w zobowiązaniach wobec klientów z tytułu prac objętych umową w pozycji zobowiązania z tyt. rozliczenia kontraktów budowlanych. Kwoty otrzymane przed wykonaniem prac, których dotyczą, ujmuje się w jednostkowym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w zobowiązaniach, jako otrzymane zaliczki. Kwoty zafakturowane z tytułu zrealizowanych prac, ale niezapłacone jeszcze przez klientów, ujmuje się w jednostkowym sprawozdaniu z sytuacji finansowej w należnościach z tytułu dostaw i usług.

W przypadku gdy umowa o usługę budowlaną realizowana jest przez konsorcjum firm, w którym Spółka jest Liderem, rozliczanie kontraktów długoterminowych odbywa się w oparciu o budżety przychodów i kosztów dla części kontraktu realizowanego tylko przez Spółkę, a wartości kosztów przyjmowanych od konsorcjantów i faktur przychodowych wystawianych na inwestora dotyczących prac wykonanych przez konsorcjantów nie są ujmowane w rachunku zysków i strat Spółki.

4.7.14. Leasing

Leasing klasyfikuje się jako leasing finansowy, gdy w ramach zawartej umowy zasadniczo całe potencjalne korzyści oraz ryzyko wynikające z posiadania przedmiotu leasingu przenoszone jest na leasingobiorcę. Wszelkie pozostałe rodzaje leasingu traktowane są jako leasing operacyjny.

4.7.15. Grupa Kapitałowa jako leasingodawca

Kwoty należne z tytułu leasingu finansowego wykazuje się w pozycji należności, w wartości netto inwestycji jednostki w leasing. Przychody z tytułu leasingu finansowego alokuje się do odpowiednich okresów odzwierciedlając stałą, okresową stopę zwrotu z wartości netto inwestycji jednostki należnej z tytułu leasingu.

Przychody z tytułu leasingu operacyjnego ujmuje się w sprawozdaniu z całkowitych dochodów metodą liniową w okresie wynikającym z umowy leasingu. Początkowe koszty bezpośrednio, poniesione w trakcie negocjacji i/lub pozyskiwania leasingu operacyjnego dodaje się do wartości bilansowej leasingowanego składnika aktywów i ujmuje metodą liniową przez okres leasingu.

4.7.16. Grupa Kapitałowa jako leasingobiorca

Płatności leasingowe dzielone są na część odsetkową i zmniejszenie zobowiązania z tytułu leasingu, tak by stopa odsetek od pozostającego zobowiązania była wielkością stałą. Koszty finansowe odnosi się bezpośrednio do rachunku zysków i strat, chyba że można je bezpośrednio przyporządkować do odpowiednich aktywów – wówczas są one kapitalizowane zgodnie z zasadami rachunkowości jednostki dotyczącymi kosztów finansowania zewnętrznego, przedstawionymi poniżej.

Płatności warunkowe z tytułu leasingu ujmuje się w kosztach w okresie ich ponoszenia. Płatności z tytułu leasingu operacyjnego odnosi się na wynik metodą liniową przez okres leasingu, z wyjątkiem przypadków, kiedy inna, systematyczna podstawa rozliczenia jest bardziej reprezentatywna dla wzorca czasowego rządzącego konsumpcją korzyści ekonomicznych wypływających z leasingu danego składnika aktywów. Płatności warunkowe z tytułu leasingu operacyjnego ujmuje się w kosztach w okresie ich ponoszenia.

4.7.17. Waluty obce

Transakcje w walucie innej niż waluta funkcjonalna (waluty obce) wykazuje się po kursie waluty obowiązującym na dzień przeprowadzenia transakcji wg kursu kupna lub sprzedaży banku, z którego usług korzysta Spółka, zastosowanym przez ten bank. Jeżeli ustalenie tego kursu nie jest możliwe, Spółka stosuje średni kurs NBP obowiązujący w tym dniu. Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne denominowane w walutach obcych są przeliczane według kursu średniego NBP ustalonego na ten dzień. Różnice kursowe wynikające z rozliczenia transakcji w walutach obcych oraz wyceny bilansowej aktywów i pasywów pieniężnych wyrażonych w walutach obcych, ujmowane są w rachunku zysków i strat z wyjątkiem:

- różnic kursowych dotyczących aktywów w budowie przeznaczonych do przyszłego wykorzystania produkcyjnego, które włącza się do kosztów tych aktywów i traktuje jako korekty kosztów odsetkowych kredytów w walutach obcych;
- różnic kursowych wynikających z transakcji przeprowadzonych w celu zabezpieczenia przed określonym ryzykiem walutowym ;
- różnic kursowych wynikających z pozycji pieniężnych należności lub zobowiązań względem jednostek zagranicznych, z którymi nie planuje się rozliczeń lub też takie

rozliczenia nie są prawdopodobne, stanowiących część inwestycji netto w jednostkę zlokalizowaną za granicą i ujmowanych pierwotnie w pozostałych całkowitych dochodach oraz przenoszone z kapitału na zysk/stratę w momencie zbycia inwestycji netto.

Niepieniężne pozycje wyceniane w wartości godziwej i denominowane w walutach obcych przelicza się po średnim kursie NBP obowiązującym w dniu ustalenia wartości godziwej. Pozycje niepieniężne wyceniane według kosztu historycznego przelicza się po średnim kursie NBP obowiązującym w dniu dokonania transakcji.

4.7.18. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowania zewnętrznego bezpośrednio związane z nabyciem lub wytworzeniem składników majątku wymagających dłuższego czasu w celu doprowadzenia ich do użytkowania, zalicza się do kosztów wytworzenia takich aktywów aż do momentu, w którym aktywa te są zasadniczo gotowe do zamierzonego użytkowania lub sprzedaży. Przychody z inwestycji uzyskane w wyniku krótkoterminowego inwestowania pozyskanych środków zewnętrznych przeznaczonych bezpośrednio na finansowanie nabycia lub wytworzenia składników majątku, pomniejszają wartość kosztów finansowania zewnętrznego podlegających kapitalizacji. Wszelkie pozostałe koszty finansowania zewnętrznego są odnoszone bezpośrednio na wynik w okresie, w którym zostały poniesione.

4.7.19. Dotacje rządowe

Dotacje rządowe ujmuje się w wynik systematycznie, za każdy okres, w którym Grupa Kapitałowa ujmuje wydatki jako koszty, których kompensatę ma stanowić dotacja. W szczególności dotacje, których podstawowym warunkiem udzielenia jest zakup, budowa lub inny rodzaj nabycia aktywów trwałych, ujmuje się jako odroczone przychody w jednostkowym sprawozdaniu z sytuacji finansowej i odnosi się na wynik systematycznie w uzasadnionych kwotach przez okres ekonomicznej użyteczności związanych z nimi aktywów.

4.7.20. Koszty świadczeń pracowniczych oraz z tytułu rozwiązania umów

4.7.20.1. Koszty świadczeń emerytalnych

Płatności na rzecz określonych programów ujmuje się jako koszt w momencie kiedy pracownicy nabyli prawa lub wykonali usługi uprawniające do udziału w programach z zastosowaniem wyceny aktuarialnej na dzień bilansowy. Odsetki netto oblicza się przy zastosowaniu stopy dyskontowej z początku okresu zobowiązania lub aktywów z tytułu świadczenia netto. Składniki kosztów określonych świadczeń pracowniczych po okresie zatrudnienia ujmuje się:

- koszty bieżącego zatrudnienia w pozycji kosztów operacyjnych,
- koszty odsetek netto w kosztach finansowych,
- przeszacowania, zyski i straty aktuarialne w innych dochodach całkowitych, które następnie wykazywane są w zyskach zatrzymanych i nie są przenoszone do rachunku zysków i strat.

4.7.20.2. Krótkoterminowe i inne długoterminowe świadczenia pracownicze

Zobowiązania z tytułu świadczeń dla pracowników z tytułu wynagrodzeń, urlopów wypoczynkowych i zwolnień lekarskich są ujmowane w okresie w którym dane usługi

zostały wykonane w wartości niezdyskontowanych spodziewanych świadczeń jakie mają być wypłacone w zamian za tę pracę.

4.7.21. Płatności na bazie akcji realizowane przez Spółkę

Płatności na bazie akcji rozliczane w instrumentach kapitałowych na rzecz pracowników i innych osób świadczących podobne usługi wycenia się w wartości godziwej instrumentów kapitałowych na dzień ich przyznania. Wartość godziwą płatności na bazie akcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych określoną w dniu ich przyznania odnosi się w koszty metodą liniową w okresie nabywania uprawnień, na podstawie oszacowań jednostki co do instrumentów kapitałowych, do których ostatecznie zostaną nabyte prawa, drugostronnie zwiększając kapitał. Na każdy dzień bilansowy Grupa Kapitałowa weryfikuje oszacowania dotyczące liczby instrumentów kapitałowych przewidywanych do przyznania. Ewentualny wpływ weryfikacji pierwotnych oszacowań ujmuje się w rachunku zysków i strat przez pozostały okres przyznania, z odpowiednią korektą kapitału na świadczenia pracownicze rozliczane w instrumentach kapitałowych.

4.7.22. Podatek dochodowy

Podatek dochodowy jednostki obejmuje podatek bieżący do zapłaty oraz podatek odroczony.

4.7.22.1. Podatek bieżący

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie wyniku podatkowego (podstawy opodatkowania) danego okresu sprawozdawczego. Zysk (strata) podatkowa różni się od księgowego zysku (straty) netto w związku z wyłączeniem przychodów przejściowo niepodlegających opodatkowaniu i kosztów przejściowo niestanowiących kosztów uzyskania przychodów oraz pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym.

4.7.22.2. Podatek odroczony

Podatek odroczony ujmuje się od różnic przejściowych między wartością bilansową składników aktywów i zobowiązań w jednostkowym sprawozdaniu finansowym a odpowiadającą im podstawą opodatkowania stosowaną do obliczania wysokości zysku opodatkowanego, a także od nierozliczonych strat podatkowych oraz niewykorzystanych ulg podatkowych. Zobowiązania z tytułu podatku odroczonego ujmuje się zasadniczo dla wszystkich dodatnich różnic przejściowych. Składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmuje się w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych do wysokości, do której jest prawdopodobne, iż zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli na potrącenie tych różnic przejściowych. Tego rodzaju aktywów i zobowiązań z tytułu odroczonego podatku dochodowego nie ujmuje się, jeżeli różnice przejściowe wynikają z wartości firmy lub z początkowego ujęcia (poza połączeniem jednostek) innych aktywów i zobowiązań w transakcji, która nie wpływa na zysk podatkowy ani księgowy.

Ujmuje się rezerwę z tytułu odroczonego podatku dochodowego od dodatnich różnic przejściowych wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych i stowarzyszonych oraz udziałów we wspólnych przedsięwzięciach, chyba że Grupa Kapitałowa jest w stanie

kontrolować odwrócenie różnicy przejściowej i jest prawdopodobne, że różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu w dającej się przewidzieć przyszłości. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z ujemnych różnic przejściowych związanych z takimi inwestycjami i udziałami są ujmowane tylko do tego stopnia, że jest prawdopodobne, że będą wystarczające zyski podlegające opodatkowaniu, na podstawie których będzie można wykorzystać korzyści podatkowe wynikające z różnic przejściowych oraz, że oczekuje się, iż różnice przejściowe ulegną odwróceniu w dającej się przewidzieć przyszłości. Wartość składników aktywów z tytułu podatku odroczonego podlega analizie na każdy dzień bilansowy, a w przypadku gdy spodziewane przyszłe zyski podatkowe nie będą wystarczające dla realizacji składnika aktywów lub jego części, następuje jego odpis.

Podatek odroczony jest wyliczany przy użyciu stawek podatkowych, które będą obowiązywać w momencie, gdy pozycja aktywów zostanie zrealizowana lub zobowiązanie stanie się wymagalne.

4.7.22.3. Podatek bieżący i odroczony za bieżący okres

Podatek bieżący i odroczony ujmuje się w wynik, z wyjątkiem przypadków dotyczących pozycji ujmowanych w pozostałych całkowitych dochodach lub bezpośrednio w kapitale własnym. W takiej sytuacji podatek bieżący i odroczony ujmuje się również odpowiednio w pozostałych całkowitych dochodach lub w kapitale własnym.

4.7.23. Utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych i aktywów niematerialnych oprócz wartości firmy

Na każdy dzień bilansowy Grupa Kapitałowa dokonuje przeglądu wartości bilansowych posiadanego majątku trwałego i aktywów niematerialnych w celu stwierdzenia, czy nie występują przesłanki wskazujące na utratę ich wartości. Jeżeli stwierdzono istnienie takich przesłanek, szacowana jest wartość odzyskiwalna danego składnika aktywów, w celu ustalenia potencjalnego odpisu z tego tytułu. W sytuacji, gdy nie jest możliwe oszacowanie wartości odzyskiwalnej składnika aktywów, przeprowadza się analizę wartości odzyskiwalnej dla grupy aktywów generujących przepływy pieniężne, do której należy dany składnik aktywów. Jeśli możliwe jest wskazanie wiarygodnej i jednolitej podstawy alokacji, składniki majątku trwałego jednostki alokowane są do poszczególnych jednostek generujących przepływy pieniężne lub do najmniejszych grup jednostek generujących takie przepływy, dla których można wyznaczyć wiarygodne i jednolite podstawy alokacji. W przypadku aktywów niematerialnych o nieokreślonym okresie użytkowania oraz jeszcze nieprzyjętych do użytkowania, test utraty wartości przeprowadzany jest corocznie oraz dodatkowo wtedy, gdy występują przesłanki wskazujące na możliwość wystąpienia utraty wartości. Wartość odzyskiwalna ustalana jest jako wyższa spośród dwóch wartości: wartość godziwa pomniejszona o koszty sprzedaży lub wartość użytkowa. Ta ostatnia wartość odpowiada wartości bieżącej szacunku przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych przy użyciu stopy dyskonta przed opodatkowaniem, uwzględniającej aktualną rynkową wartość pieniądza w czasie oraz ryzyko specyficzne dla danego składnika aktywów.

Jeżeli wartość odzyskiwalna jest niższa od wartości bilansowej składnika aktywów (lub jednostki generującej przepływy pieniężne), wartość bilansową tego składnika lub jednostki pomniejsza

się do wartości odzyskiwalnej. Stratę z tytułu utraty wartości ujmuje się niezwłocznie jako koszt okresu, w którym wystąpiła.

Jeśli strata z tytułu utraty wartości ulega następnie odwróceniu, wartość netto składnika aktywów (lub jednostki generującej przepływy pieniężne) zwiększana jest do nowej oszacowanej wartości odzyskiwalnej, nieprzekraczającej jednak wartości bilansowej tego składnika aktywów jaka byłaby ustalona, gdyby w poprzednich latach nie ujęto straty z tytułu utraty wartości składnika aktywów/ jednostki generującej przepływy pieniężne. Odwrócenie straty z tytułu utraty wartości ujmuje się niezwłocznie w wynik.

4.7.24. Zapasy

Zapasy wyceniane są według niższej z wartości: kosztu lub wartości możliwej do uzyskania. Koszty zapasów ustalane są metodą FIFO. Zapasy towarów i materiałów wycenia się w cenie nabycia powiększonej o koszty zakupu oraz koszty przystosowania składnika zapasów do stanu zgodnego z przeznaczeniem.

Zapasy produkcji w toku wycenia się w koszcie wytworzenia obejmującego koszty bezpośrednie oraz uzasadnioną część kosztów pośrednich. Wartość możliwą do uzyskania stanowi szacunkową cenę sprzedaży zapasów pomniejszoną o wszelkie szacowane koszty dokończenia produkcji / wykonania usługi i koszty niezbędne do doprowadzenia sprzedaży do skutku.

4.7.25. Rezerwy

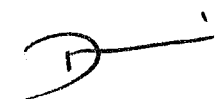

Rezerwy tworzone są w przypadku, kiedy na jednostce ciąży istniejący obowiązek, prawny lub zwyczajowo oczekiwany, wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy prawdopodobne jest, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne oraz można dokonać wiarygodnego szacunku kwoty tego zobowiązania. Ujmowana kwota rezerwy odzwierciedla możliwie najdokładniejszy szacunek kwoty wymaganej do rozliczenia bieżącego zobowiązania na dzień bilansowy, z uwzględnieniem ryzyka i niepewności związanej z tym zobowiązaniem. W przypadku wyceny rezerwy metodą szacunkowych przepływów pieniężnych koniecznych do rozliczenia bieżącego zobowiązania, jej wartość bilansowa odpowiada wartości bieżącej tych przepływów (w przypadku gdy wpływ pieniądza w czasie jest istotny). Jeśli zachodzi prawdopodobieństwo, że część lub całość korzyści ekonomicznych wymaganych do rozliczenia rezerwy będzie można odzyskać od strony trzeciej, należność tę ujmuje się jako składnik aktywów, jeśli prawdopodobieństwo odzyskania tej kwoty jest odpowiednio wysokie i da się ją wiarygodnie wycenić.

4.7.26. Umowy rodzące obciążenia

Bieżące zobowiązania wynikające z umów rodzących obciążenia ujmuje się i wycenia jak rezerwy. Za umowę rodzącą obciążenia uważa się umowę zawartą przez jednostkę, wymuszającą nieuniknione koszty realizacji zobowiązań umownych, których wartość przekracza wysokość korzyści ekonomicznych przewidywanych w ramach umowy.

4.7.27. Restrukturyzacja

Rezerwa na koszty restrukturyzacji ujmowana jest tylko wtedy, gdy Grupa Kapitałowa opracowała szczegółowy i formalny plan restrukturyzacji i ogłosiła wszystkim zainteresowanym stronom zamiar jego realizacji lub jego główne założenia.

4.7.28. Instrumenty finansowe

Aktywa i zobowiązania finansowe ujmuje się w chwili, gdy Grupa Kapitałowa staje się stroną umowy instrumentu finansowego.

Pierwotnie wycenia się je w wartości godziwej. Koszty transakcji przypisywane bezpośrednio do zakupu lub emisji aktywów i zobowiązań finansowych (z wyjątkiem aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik) odpowiednio dodaje się do lub odejmuje od wartości godziwej aktywów lub zobowiązań finansowych w chwili początkowego ujęcia. Koszty transakcji bezpośrednio przypisywane nabyciu aktywów finansowych lub przejęciu zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik ujmuje się bezpośrednio w wynik.

4.7.29. Aktywa finansowe

Aktywa finansowe klasyfikuje się do następujących kategorii: aktywa wyceniane w wartości godziwej przez wynik (WGPW), inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności (UTW), dostępne do sprzedaży (DDS) oraz pożyczki i należności. Klasyfikacja zależy od charakteru i przeznaczenia aktywów finansowych i określa się ją w chwili początkowego ujęcia. Aktywa finansowe nabyte lub sprzedane w ramach standardowych transakcji ujmuje się i wyksięgowuje w dacie transakcji. Standardowe transakcje to transakcje nabycia lub sprzedaży aktywów finansowych wymagające dostarczenia tych aktywów w terminie ustalonym w regulacjach lub konwencjach przyjętych na rynku.

4.7.30. Metoda efektywnej stopy procentowej

Metoda efektywnej stopy procentowej to sposób obliczania zamortyzowanego kosztu instrumentu dłużnego i alokacji dochodu odsetkowego na odpowiedni okres. Efektywna stopa procentowa to dokładna stopa dyskonta szacunkowych przyszłych wpływów pieniężnych (w tym wszystkich uiszczonych lub otrzymanych opłat i punktów stanowiących integralną część efektywnej stopy procentowej, kosztów transakcji i innych premii czy upustów) przez okres prognozowanej użyteczności instrumentu dłużnego lub - w razie konieczności - w krótszym okresie, do wartości bilansowej netto w chwili początkowego ujęcia.

Dochód jest ujmowany na bazie efektywnej stopy procentowej instrumentów dłużnych innych niż aktywa finansowe sklasyfikowane jako na WGPW.

4.7.31. Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik (WGPW)

Aktywa finansowe są klasyfikowane jako wyceniane w WGPW kiedy te aktywa finansowe są przeznaczone do obrotu albo są wyznaczone do wyceny w WGPW. Składnik aktywów finansowych klasyfikuje się jako przeznaczony do obrotu, jeżeli:

- został zakupiony przede wszystkim w celu odsprzedaży w niedalekiej przyszłości; lub
  - stanowi część określonego portfela instrumentów finansowych, którymi Grupa Kapitałowa zarządza łącznie, zgodnie z bieżącym i faktycznym wzorcem generowania krótkoterminowych zysków; lub
  - jest instrumentem pochodnym niewyznaczonym i niedziałającym jako zabezpieczenie.
- Składnik aktywów finansowych inny niż przeznaczony do obrotu może zostać sklasyfikowany jako wyceniany w wartości godziwej przez wynik przy ujęciu początkowym, jeżeli:
- taka klasyfikacja eliminuje lub znacząco redukuje niespójność wyceny lub ujęcia

występującą

w innych okolicznościach; lub

- składnik aktywów finansowych należy do grupy aktywów lub zobowiązań finansowych, lub do obu tych grup objętych zarządzaniem, a jego wyniki wyceniane są w wartości godziwej zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem lub inwestycjami jednostki, w ramach której informacje o grupowaniu aktywów są przekazywane wewnętrznie; lub
- składnik aktywów stanowi część kontraktu zawierającego jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, a MSR 39 dopuszcza klasyfikację całego kontraktu jako wycenianego w wartości godziwej przez wynik.

Aktywa finansowe wyceniane w WGPW są wykazywane w wartości godziwej, a wszelkie zyski lub straty z tytułu przeszacowania ujmowane są w wynik. Zysk lub strata ujęty w wynik obejmuje wszelkie dywidendy lub odsetki uzyskane od aktywów finansowych i jest wykazywany na linii pozostałe przychody lub koszty finansowe.

4.7.32. Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności (UTW)

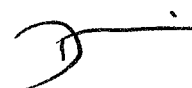
Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności to niepochodne aktywa finansowe o stałej lub mieszanej charakterystyce płatności i ustalonych terminach wymagalności, które Grupa Kapitałowa zamierza i jest w stanie utrzymać do takiego terminu. Po początkowym ujęciu inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności wycenia się według kosztu zamortyzowanym metodą efektywnej stopy procentowej z uwzględnieniem utraty wartości.

4.7.33. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (DDS)

Aktywa finansowe DDS to niepochodne aktywa finansowe sklasyfikowane jako DDS lub niezaliczone do (a) pożyczek i należności, (b) UTW, (c) WGPW.

Jako DDS klasyfikuje się umarzalne bony notowane na giełdzie będące w posiadaniu jednostki, wykazywane w wartości godziwej na koniec każdego okresu sprawozdawczego. Grupa Kapitałowa zainwestowała również w udziały nienotowane na aktywnych rynkach, także klasyfikowane jako DDS i wykazywane w wartości godziwej na koniec każdego okresu sprawozdawczego (ponieważ zdaniem zarządu ich wartość godziwą da się wiarygodnie wycenić). Zmiany wartości bilansowej pieniężnych aktywów finansowych DDS związane ze zmianami kursów wymiany walut (patrz niżej), dochód odsetkowy obliczony metodą efektywnej stopy procentowej oraz dywidendy z inwestycji kapitałowych DDS ujmują się w wynik. Inne zmiany wartości bilansowych aktywów finansowych DDS ujmują się w pozostałych całkowitych dochodach i kumulują w pozycji kapitału z przeszacowania. W chwili zbycia inwestycji lub stwierdzenia jej utraty wartości skumulowany zysk lub strata uprzednio wykazywane w kapitale z przeszacowania inwestycji przenosi się na wynik. Dywidendę z instrumentów kapitałowych DDS ujmują się w wynik w chwili nabycia przez jednostkę prawa do dywidendy. Wartość godziwą pieniężnych aktywów finansowych DDS denominowanych w walutach obcych określa się w tej walucie i przelicza po kursie spotowym obowiązującym na koniec okresu sprawozdawczego. Dodatkowo lub ujemne różnice kursowe ujmowane w wynik określa się na podstawie kosztu zamortyzowanego składnika aktywów pieniężnych. Inne dodatnie i ujemne różnice kursowe ujmują się w pozostałych całkowitych dochodach.

Inwestycje kapitałowe DDS nienotowane na aktywnym rynku, których wartości godziwej nie da się wiarygodnie wycenić oraz instrumenty pochodne powiązane z nimi i rozliczane w formie

przekazania takich nienotowanych inwestycji kapitałowych, wycenia się według kosztu pomniejszonego o utratę wartości na koniec każdego okresu sprawozdawczego.

4.7.34. Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to nie pochodne instrumenty finansowe o stałych lub możliwych do określenia płatnościach, nienotowane na aktywnym rynku. Pożyczki i należności (w tym należności z tytułu dostaw i usług, salda bankowe i środki na rachunkach oraz pozostałe należności) wycenia się według kosztu zamortyzowanego metodą efektywnej stopy procentowej z uwzględnieniem utraty wartości. Dochód odsetkowy ujmuje się stosując efektywną stopę procentową z wyjątkiem należności krótkoterminowych, przy których ujmowane dyskonta byłyby nieznaczące.

4.7.35. Utrata wartości aktywów finansowych

Na koniec każdego okresu sprawozdawczego przeprowadza się analizę aktywów finansowych z wyjątkiem WGPW celem stwierdzenia występowania przesłanek utraty wartości. Uznaje się, że nastąpiła utrata wartości aktywów finansowych w przypadku wystąpienia obiektywnych przesłanek wskazujących, że w wyniku jednego lub kilku zdarzeń po dacie początkowego ujęcia danego składnika aktywów szacunkowe przyszłe przepływy pieniężne z inwestycji uległy zmniejszeniu. W przypadku inwestycji kapitałowych DDS za obiektywną przesłankę utraty wartości uznaje się znaczący lub przedłużający się spadek wartości godziwej papierów wartościowych poniżej ich kosztu. Dla wszystkich innych rodzajów aktywów finansowych obiektywne przesłanki utraty wartości mogą obejmować:

- znaczące trudności finansowe emitenta lub kontrahenta;
- naruszenie umowy, np. niewywiązanie się lub opóźnienie w płatności odsetek lub kapitału;
- prawdopodobieństwo upadłości lub restrukturyzacji finansowej firmy dłużnika;
- zniknięcie aktywnego rynku danego składnika aktywów finansowych wskutek trudności finansowych.

Dla pewnych kategorii aktywów finansowych – np. należności z tytułu dostaw i usług, aktywów, które indywidualnie nie utraciły wartości dodatkowo przeprowadza się zbiorową ocenę występowania przesłanek utraty wartości. Obiektywne przesłanki utraty wartości dotyczące portfela należności mogą obejmować doświadczenia jednostki z egzekwowaniem płatności, zwiększenie liczby płatności opóźnionych powyżej 90 dni w portfolio oraz zauważalne zmiany krajowych lub lokalnych warunków ekonomicznych korelujące z niewywiązywaniem się z zapłaty należności. Utrata wartości składnika aktywów finansowych wycenianego zgodnie z zasadami zamortyzowanego kosztu będzie równa różnicy między wartością bilansową tego składnika aktywów a wartością bieżącą prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych według jego pierwotnej efektywnej stopy procentowej. Utrata wartości składnika aktywów finansowych wycenianego według kosztu będzie równa różnicy między wartością bilansową tego składnika aktywów a wartością bieżącą prognozowanych przyszłych przepływów pieniężnych zdyskontowanych według bieżącej rynkowej stopy zwrotu podobnego składnika aktywów finansowych. Taki odpis nie ulega odwróceniu w późniejszych okresach. Wartość bilansowa składnika aktywów finansowych ulega bezpośredniemu obniżeniu o kwotę odpisu z tytułu utraty wartości. W przypadku uznania należności z tytułu dostaw i usług za

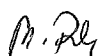
nieściągalne odpisuje się je w ciężar konta rezerwy. W przypadku utraty wartości składnika aktywów finansowych DDS skumulowane zyski lub straty uprzednio ujmowane w pozostałych całkowitych dochodach przenosi się na wynik finansowy danego okresu. Jeżeli utrata wartości aktywów finansowych wycenianych według kosztu zamortyzowanym ulegnie zmniejszeniu w kolejnym okresie rozliczeniowym, a zmniejszenie to można obiektywnie powiązać ze zdarzeniem, które nastąpiło po ujęciu utraty wartości, odpis z tego tytułu ulega odwróceniu przez wynik finansowy w kwocie bilansowej inwestycji na dzień odwrócenia odpisu z tytułu utraty wartości nieprzekraczającej kosztu zamortyzowanego obliczonego bez uwzględnienia utraty wartości. Utraty wartości papierów wartościowych DDS ujętej uprzednio w wynik nie odwraca się przez ten wynik. Zwiększenie wartości godziwej po ujęciu utraty wartości ujmuje się w pozostałych całkowitych dochodach i kumuluje w pozycji kapitału z przeszacowania inwestycji. Kwotę utraty wartości dłużnych papierów wartościowych DDS odwraca się przez wynik finansowy, jeżeli zwiększenie wartości godziwej inwestycji można w sposób obiektywny powiązać ze zdarzeniem, które nastąpiło po dacie ujęcia tej utraty wartości.

4.7.36. Usunięcie składnika aktywów finansowych z bilansu

Grupa Kapitałowa usuwa z bilansu składnik aktywów finansowych w przypadku, gdy prawa umowne do przepływów pieniężnych generowanych przez ten składnik wygasną lub gdy przeniesie dany składnik aktywów oraz wszystkie związane z nim rodzaje ryzyka i korzyści wynikające z praw własności na inną jednostkę. W przypadku, gdy Grupa Kapitałowa nie przenosi wszystkich rodzajów ryzyka i korzyści wynikających z praw własności ani ich nie zachowuje, ale nadal sprawuje kontrolę nad przeniesionym składnikiem aktywów, ujmuje zachowane udziały w tym składniku i związane z nimi zobowiązania, które będzie musiała uiścić. Jeżeli Grupa Kapitałowa zachowuje wszystkie rodzaje ryzyka i korzyści wynikające z prawa własności do przeniesionego składnika aktywów, nadal ujmuje ten składnik oraz zabezpieczone finansowanie zewnętrzne na poczet otrzymanych korzyści. W chwili całkowitego usunięcia składnika aktywów z bilansu, różnicę między jego wartością bilansową a sumą otrzymanej i należnej zapłaty oraz skumulowanego zysku lub straty ujętych w pozostałych całkowitych dochodach i skumulowanych w kapitale własnym ujmuje się w wynik. W przypadku usunięcia z bilansu części składnika aktywów finansowych (np. jeżeli Grupa Kapitałowa zachowuje możliwość odkupu części przekazanego składnika aktywów), pierwotną wartość bilansową tego składnika alokuje się między część nadal ujmowaną w ramach działalności kontynuowanej, a część wyksięgowaną w oparciu o relatywne wartości godziwe tych części na dzień przekazania. Różnicę między wartością bilansową alokowaną do części składnika aktywów usuniętej z bilansu a sumą zapłaty otrzymanej za tę część oraz skumulowany zysk lub stratę alokowane do tej części i uprzednio ujmowane w pozostałych całkowitych dochodach ujmuje się w wynik. Skumulowany zysk lub stratę uprzednio ujmowane w pozostałych całkowitych dochodach alokuje się między część składnika aktywów nadal ujmowaną w bilansie a część wyksięgowaną odpowiednio do relatywnej wartości godziwej obu tych części.

4.7.37. Zobowiązania finansowe i instrumenty kapitałowe

4.7.37.1. Klasyfikacja: instrumenty dłużne lub kapitałowe

Instrumenty dłużne i kapitałowe wyemitowane przez jednostkę klasyfikuje się jako zobowiązania finansowe lub kapitał własny na podstawie postanowień umownych i definicji zobowiązania finansowego i instrumentu kapitałowego.

4.7.37.2. Instrumenty kapitałowe

Instrumenty kapitałowe to umowy, które odzwierciedlają rezydualny udział w aktywach jednostki po odjęciu wszystkich jej zobowiązań. Instrumenty kapitałowe emitowane przez jednostkę ujmuje się w kwocie otrzymanych wpływów po odjęciu bezpośrednich kosztów emisji.

Odkupione przez Spółkę własne instrumenty kapitałowe ujmuje się lub odnosi bezpośrednio w kapitale własnym. W przypadku sprzedaży, zakupu, emisji lub umorzenia własnych instrumentów kapitałowych Spółki w wynik nie ujmuje się żadnych związanych z tym zysków ani strat.

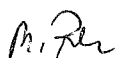
4.7.37.3. Instrumenty złożone

Elementy instrumentów złożonych (bonów zamiennych) wyemitowanych przez Spółkę klasyfikuje się oddzielnie jako zobowiązania finansowe i kapitał własny na podstawie warunków umowy oraz definicji zobowiązań finansowych i instrumentów kapitałowych. Opcja zamiany rozliczana przez jednostkę w formie otrzymania lub przekazania ustalonej liczby własnych instrumentów kapitałowych w zamian za ustaloną kwotę pieniężną lub składnik aktywów finansowych zaliczana jest do instrumentów kapitałowych.

Na dzień emisji wartość godziwą składnika zobowiązań szacuje się na podstawie obowiązującej rynkowej stopy procentowej dla zbliżonych instrumentów niezamiennych. Kwotę tę wykazuje się jako zobowiązanie według kosztu zamortyzowanym metodą efektywnej stopy procentowej do momentu wygaśnięcia w chwili zamiany lub osiągnięcia terminu zapadalności instrumentu. Wartość opcji zamiany sklasyfikowanej jako instrument kapitałowy oblicza się odejmując kwotę zobowiązania od wartości godziwej instrumentu złożonego jako całości. Ujmuje się ją w kapitale własnym po uwzględnieniu podatku dochodowego i nie poddaje późniejszemu przeszacowaniu. Ponadto opcja zamiany sklasyfikowana jako instrument kapitałowy pozostaje w kapitale własnym do momentu jej wykonania, kiedy to saldo transakcji ujęte w kapitale własnym przenosi się do nadwyżki ze sprzedaży akcji powyżej wartości nominalnej / pozostałego kapitału zapasowego.

W przypadku niewykonania opcji zamiany na dzień zapadalności bonów, saldo ujęte w kapitale własnym przenosi się do zysku zatrzymanego / pozostałego kapitału zapasowego. W przypadku wykonania lub wygaśnięcia opcji zamiany, w wynik nie ujmuje się żadnego związanego z tym zysku ani straty.

Koszty transakcji związane z emisją zamiennych bonów alokuje się do składników zobowiązań i kapitału własnego proporcjonalnie do alokacji wpływów brutto. Koszty transakcji dotyczące składnika kapitału własnego ujmuje się bezpośrednio w kapitale własnym. Koszty transakcji dotyczące składnika zobowiązań ujmuje się w wartości bilansowej zobowiązania i amortyzuje w okresie użyteczności bonów metodą efektywnej stopy procentowej.

4.7.38. Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe klasyfikuje się jako „wyceniane w WGPW” lub jako „pozostałe zobowiązania finansowe”.

4.7.38.1. Zobowiązania finansowe wyceniane w WGPW

Do tej kategorii zalicza się zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu lub wyznaczone jako wyceniane w WGPW. Zobowiązanie finansowe klasyfikuje się jako przeznaczone do obrotu, jeżeli:

- zostało podjęte przede wszystkim w celu odkupu w krótkim terminie;
- stanowi część określonego portfela instrumentów finansowych, którymi Grupa Kapitałowa zarządza łącznie zgodnie z bieżącym i faktycznym wzorcem generowania krótkoterminowych zysków; lub
- jest instrumentem pochodnym niesklasyfikowanym i niedziałającym jako zabezpieczenie.

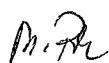
Zobowiązania finansowe inne niż zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu mogą zostać wyznaczone jako wyceniane w WGPW na moment początkowego ujęcia, jeżeli:

- taka klasyfikacja eliminuje lub znacząco redukuje niespójność wyceny lub ujęcia, jaka wystąpiłaby w innych warunkach; lub
- składnik aktywów finansowych należy do grupy aktywów lub zobowiązań finansowych, lub do obu tych grup objętych zarządzaniem, a jego wyniki wyceniane są w wartości godziwej zgodnie z udokumentowaną strategią zarządzania ryzykiem lub inwestycjami jednostki, w ramach której informacje o grupowaniu aktywów są przekazywane wewnętrznie; lub
- stanowi część kontraktu zawierającego jeden lub więcej wbudowanych instrumentów pochodnych, a MSR 39 dopuszcza klasyfikację całego kontraktu do pozycji wycenianych w WGPW.

Zobowiązania finansowe wyceniane w WGPW są wykazywane w wartości godziwej, a wszelkie zyski lub straty z tytułu przeszacowania ujmuje się w wynik. Zysk lub strata ujęty w wyniku obejmuje wszelkie odsetki zapłacone od zobowiązań finansowych i jest wykazywane w pozycji pozostałe przychody lub koszty finansowe.

4.7.38.2. Pozostałe zobowiązania finansowe

Po początkowym ujęciu pozostałe zobowiązania finansowe (w tym kredyty i pożyczki, zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz inne zobowiązania) wycenia się według kosztu zamortyzowanym metodą efektywnej stopy procentowej. Metoda efektywnej stopy procentowej to sposób obliczania zamortyzowanego kosztu zobowiązania finansowego i alokacji kosztu odsetkowego na odpowiedni okres. Efektywna stopa procentowa to dokładna stopa dyskonta szacunkowych przyszłych wpływów pieniężnych (w tym wszystkich uiszczonych lub otrzymanych opłat i punktów stanowiących integralną część efektywnej stopy procentowej, kosztów transakcji i innych premii czy upustów) przez okres prognozowanej użyteczności zobowiązania finansowego lub - w razie konieczności - w krótszym okresie, do wartości bilansowej netto w chwili początkowego ujęcia.

4.7.39. Umowy gwarancji finansowej

Umowa gwarancji finansowej to umowa nakładająca na emitenta obowiązek dokonania określonych płatności kompensujących posiadaczowi stratę poniesioną wskutek niewywiązania się określonego dłużnika z obowiązku płatności wynikającego z warunków danego instrumentu dłużnego. Umowy gwarancji finansowej emitowane przez jednostkę wycenia się początkowo w wartości godziwej, a jeżeli nie zostały sklasyfikowane jako WGPW, wycenia się je następnie według wyższej z następujących kwot:

- wartości zobowiązania umownego określonej zgodnie z MSR 37;
- początkowo ujętej kwoty, pomniejszonej, tam gdzie ma to zastosowanie, o łączną amortyzację ujętą zgodnie z zasadami ujmowania przychodów.

4.7.40. Zaprzestanie ujmowania zobowiązań finansowych

Grupa Kapitałowa zaprzestaje ujmowania zobowiązań finansowych wyłącznie w przypadku ich wypełnienia, umorzenia lub wygaśnięcia. Różnicę między wartością bilansową usuniętego zobowiązania finansowego a zapłatą uiszczoną lub należną ujmuje się w wynik.

4.7.41. Pochodne instrumenty finansowe

Grupa Kapitałowa zawiera umowy instrumentów pochodnych, za pomocą których zarządza ryzykiem stopy procentowej i kursowym. Obejmują one kontrakty forward.

Instrumenty pochodne ujmuje się początkowo w wartości godziwej na dzień podpisania stosownych umów, a następnie przeszacowuje do wartości godziwej na koniec każdego okresu sprawozdawczego. Wynikowe zyski lub straty ujmuje się bezpośrednio w wynik, chyba że dany instrument wykorzystywany jest jako instrument zabezpieczający. W takim przypadku moment ujęcia w wynik zależy od charakteru powiązania zabezpieczającego.

4.7.42. Wbudowane instrumenty pochodne

Instrumenty pochodne wbudowane w inne instrumenty finansowe lub w umowy niebędące instrumentami finansowymi traktowane są jako oddzielne instrumenty pochodne, jeżeli spełniają definicję instrumentów pochodnych oraz ryzyko z nim związane nie jest ściśle powiązane z charakterem umowy bazowej i ryzykiem z niej wynikającym i jeżeli umowy bazowe nie są wyceniane w WGPW.

4.7.43. Rachunkowość zabezpieczeń

Grupa Kapitałowa definiuje określone zabezpieczenia od ryzyka różnic kursowych obejmujące instrumenty pochodne, wbudowane instrumenty pochodne oraz inne instrumenty jako zabezpieczenia wartości godziwej, przepływów pieniężnych lub inwestycji netto w jednostki działające za granicą. Zabezpieczenia ryzyka różnic kursowych w odniesieniu do uprawdopodobnionych przyszłych zobowiązań rozliczane są jako zabezpieczenia przepływów pieniężnych. Przy rozpoczęciu powiązania zabezpieczającego podmiot dokumentuje tę relację między instrumentem zabezpieczającym a pozycją zabezpieczaną oraz cele zarządzania ryzykiem, a także strategię realizacji różnych transakcji zabezpieczających. Ponadto Grupa Kapitałowa dokumentuje efektywność, z jaką zastosowany instrument zabezpieczający kompensuje zmiany wartości godziwej lub przepływów pieniężnych pozycji zabezpieczanej, zarówno w chwili zaistnienia powiązania, jak i na bieżąco w późniejszych okresach.

4.7.43.1. Zabezpieczenie wartości godziwej

Zmiany wartości godziwej instrumentów pochodnych wyznaczonych i kwalifikowanych jako zabezpieczenie wartości godziwej ujmowane są natychmiastowo w rachunku zysków i strat, wraz ze wszelkimi zmianami w wartości godziwej zabezpieczanego składnika aktywów lub zobowiązania wynikające z zabezpieczanego ryzyka. Zmiana wartości godziwej instrumentu zabezpieczającego oraz zmiany pozycją zabezpieczaną, wynikające z zabezpieczanego ryzyka ujmuje się w wynik w odniesieniu do pozycji zabezpieczanej.

Rachunkowość zabezpieczeń jest przerywana, gdy Grupa Kapitałowa unieważnia powiązanie zabezpieczające, gdy instrument zabezpieczający wygasa lub zostaje sprzedany, rozwiązany lub wykonywana, lub gdy nie kwalifikuje się do rachunkowości zabezpieczeń. Korekta z wartości godziwej do wartości bilansowej zabezpieczanej pozycji wynikających z zabezpieczanego ryzyka jest odnoszona w wynik od tej daty.

4.7.43.2. Zabezpieczenie przepływów pieniężnych

Efektywną część zmian wartości godziwej instrumentów pochodnych zakwalifikowanych jako zabezpieczenia przepływów pieniężnych ujmuje się w pozostałych całkowitych dochodach i kumuluje w pozycji kapitał rezerwowy na zabezpieczenia przepływów pieniężnych. Zysk lub strata związane z nieefektywną częścią instrumentu ujmuje się bezpośrednio w wynik w pozycji przychody lub koszty finansowe.

Kwoty uprzednio ujęte w pozostałych całkowitych dochodach i skumulowane w kapitale własnym przenosi się na wynik finansowy w okresach, w których pozycję zabezpieczaną wpływa na wynik, w tej samej pozycji, w której znajduje się pozycja zabezpieczana. Jeżeli jednak zabezpieczona prognozowana transakcja powoduje ujęcie niefinansowego składnika aktywów lub zobowiązań, zyski i straty uprzednio ujęte w pozostałych całkowitych dochodach i skumulowane w kapitale własnym przenosi się do początkowej wyceny kosztu niefinansowego składnika aktywów lub zobowiązań. Rachunkowość zabezpieczeń przestaje się prowadzić w chwili, gdy Grupa Kapitałowa unieważni powiązanie zabezpieczające, w chwili upływu terminu ważności lub sprzedaży instrumentu zabezpieczającego lub jego realizacji, albo kiedy przestaje się on kwalifikować do rachunkowości zabezpieczeń. Zyski lub straty ujęte w pozostałych całkowitych dochodach

i skumulowane w tym czasie w kapitale własnym pozostają w kapitale własnym i są ujmowane w wynik prognozowanej transakcji na dzień jej ujęcia. Jeżeli nie przewiduje się realizacji prognozowanej transakcji, zysk lub stratę skumulowane w kapitale własnym ujmuje się bezpośrednio w wynik.

4.7.44. Istotne wartości oparte na profesjonalnym osądzie i szacunku

Sporządzanie sprawozdań finansowych zgodnie z MSSF zatwierdzonymi przez UE, wymaga dokonywania szacunków księgowych i przyjmowania założeń w odniesieniu do przyszłych zdarzeń oraz źródeł niepewności występujących na dzień bilansowy. Szacunki i założenia wpływają na ryzyko ewentualnej korekty wartości bilansowych aktywów i zobowiązań w kolejnych okresach sprawozdawczych i obejmują w szczególności następujące kwestie:

- utrata wartości aktywów (w tym należności i zapasów, noty odpowiednio 24 i 22),

M.P.

- wysokość stosowanych stawek amortyzacyjnych środków trwałych oraz wartości niematerialnych,
- możliwość realizacji aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego (nota 15)
- wycena rezerw (nota 29),
- wycena należności i zobowiązań z tyt. nierozliczonych kontraktów budowlanych (nota 25).

W roku 2016 nie miały miejsca istotne zmiany dotyczące obszarów i metod przyjmowanych założeń. Założenia biznesowe i makroekonomiczne będące podstawą szacunków są aktualizowane na bieżąco, w zależności od zmian otoczenia jednostki oraz planów i prognoz biznesowych.

5. Przychody ze sprzedaży

	Rok zakończony 31.12.2017	Rok zakończony 31.12.2016
Przychody ze sprzedaży usług budowlanych	6 305 055	6 836 086
Przychody ze sprzedaży pozostałych usług	6 997 477	1 761 682
Przychody ze sprzedaży towarów i materiałów	4 147 000	10 509 966
Przychody ze sprzedaży	17 449 532	19 107 734

Struktura geograficzna przychodów ze sprzedaży

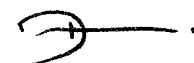
Wszystkie przychody osiągnięte przez Grupę w 2017 roku oraz 2016 roku zrealizowane zostały na terenie Polski.

6. Segmenty operacyjne

Przychody ze sprzedaży oraz wyniki operacyjne segmentów Grupy w 2017 roku oraz 2016 roku przedstawione są w poniższych tabelach:

	Handel urządzeniami transportu wewnętrznego	Usługi serwisowe maszyn i urządzeń	Usługi projektowo- instalacyjne	Razem
Rok zakończony 31.12.2017				
Przychody operacyjne od klientów zewnętrzných	4 147 000	6 997 477	6 305 055	17 449 532
Przychody ze sprzedaży między segmentami	-	-	-	-
Przychody operacyjne ogółem	4 147 000	6 997 477	6 305 055	17 449 532
Wynik operacyjny segmentu	748 657	(805 232)	455 801	399 227

M. D.

	Handel urządzeniami transportu wewnętrznego	Usługi serwisowe maszyn i urządzeń	Usługi projektowo- instalacyjne	Razem
Rok zakończony 31.12.2016				
Przychody operacyjne od klientów zewnętrznych	10 509 966	1 761 682	6 836 086	19 107 734
Przychody ze sprzedaży między segmentami	-	-	-	-
Przychody operacyjne ogółem	10 509 966	1 761 682	6 836 086	19 107 734
Wynik operacyjny segmentu	1 738 810	432 214	(3 474 631)	(1 303 607)

Wiodący klienci:

W roku 2017 Spółki Grupy zrealizowały przychody od następujących wiodących klientów:

- Klient A w segmencie Usługi serwisowe maszyn i urządzeń – 5.857.353 zł
- Klient B w segmencie Usługi projektowo-instalacyjne – 7.266.000 zł
- Klient C w segmencie Handel urządzeniami transportu wewnętrznego – 4.077.000 zł

Aktywa oraz zobowiązania segmentów Grupy w 2017 roku oraz 2016 roku przedstawione są w poniższych tabelach:

	Handel urządzeniami transportu wewnętrznego	Usługi serwisowe maszyn i urządzeń	Usługi projektowo- instalacyjne	Razem
Stan na 31.12.2017				
Aktywa segmentu	86 100	5 614 250	5 633 305	11 333 655
Zobowiązania segmentu	3 075	1 741 377	2 882 079	4 626 531

	Handel urządzeniami transportu wewnętrznego	Usługi serwisowe maszyn i urządzeń	Usługi projektowo- instalacyjne	Razem
Stan na 31.12.2016				
Aktywa segmentu	90 000	5 265 230	10 000 076	15 355 306
Zobowiązania segmentu	-	1 034 030	3 025 440	4 059 469

Dodatkowe informacje na temat segmentów Grupy w 2017 roku oraz 2016 roku przedstawione są w poniższych tabelach:

	Handel urządzeniami transportu wewnętrznego	Usługi serwisowe maszyn i urządzeń	Usługi projektowo- instalacyjne	Razem
Rok zakończony 31.12.2017				
Amortyzacja	-	267 901	267 901	535 802
Nakłady inwestycyjne	-	119 362	119 363	238 725

	Handel urządzeniami transportu wewnętrznego	Usługi serwisowe maszyn i urządzeń	Usługi projektowo- instalacyjne	Razem
Rok zakończony 31.12.2016				
Amortyzacja	-	234 288	243 785	478 073
Nakłady inwestycyjne	-	223 199	315 696	538 895

7. Pozostałe przychody operacyjne

	Rok zakończony 31.12.2017	Rok zakończony 31.12.2016
Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	58 926	79 932
Odwrócenie odpisów aktualizujących wartość należności finansowych	1 590	8 772
Otrzymane kary i odszkodowania	224	100
Przedawnione zobowiązania	-	13 939
Przychody z refaktur	-	21 257
Odszkodowania z ubezpieczenia	21 926	9 650
Inne pozostałe przychody operacyjne	6 200	5 477
Pozostałe przychody operacyjne razem	88 866	139 128

8. Pozostałe koszty operacyjne

	Rok zakończony 31.12.2017	Rok zakończony 31.12.2016
Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	-	162
Odpisy aktualizujące wartość należności finansowych	1 669 193	22 569
Odpisy aktualizujące wartość zapasów	-	41 310
Przecena zapasów	-	31 349
Utworzenie rezerw	150 000	-
Koszty usuwania braków i złomowania	-	4 682
Przekazane darowizny	4 500	109 000
Kary umowne	-	86 157
Szkody majątkowe	21 926	1 412
Koszty refaktur	195	1 861
Koszty sądowe	42 476	2 893
Inne koszty	21 631	69 580
Pozostałe koszty operacyjne razem	1 909 921	370 976

9. Przychody finansowe

	Rok zakończony 31.12.2017	Rok zakończony 31.12.2016
Przychody z odsetek dotyczące instrumentów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy:		
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty (lokaty)	32 703	41 775
Pożyczki i należności	66 090	89 413
Przychody z odsetek dotyczące instrumentów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik, razem	98 793	131 188
Pozostałe przychody finansowe:		
Odwrocenie odpisów aktualizujących wartość należności krótkoterminowych	158	2 394
Odwrocenie odpisów aktualizujących wartość pożyczek	-	47 796
Wynik na zmianie struktury Grupy Kapitałowej	-	206 618
Inne przychody finansowe	5 008	30 362
Pozostałe przychody finansowe, razem	5 166	287 170
Przychody finansowe razem	103 959	418 358

10. Koszty finansowe

	Rok zakończony 31.12.2017	Rok zakończony 31.12.2016
Koszty odsetek dotyczące instrumentów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy:		
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	31 001	21 826
Kredyty w rachunku kredytowym	6 122	5 439
Kredyty w rachunku bieżącym	-	13 721
Pożyczki	1 776	95 045
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	207	17
Koszty odsetek dotyczące instrumentów finansowych niewycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, razem	39 106	136 047
Zyski (straty) (+/-) z tytułu różnic kursowych:		
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	9 515	4 630
Pożyczki i należności	-	343
Zobowiązania finansowe wyceniane wg zamortyzowanego kosztu	18 665	-
Zyski (straty) (-/+) z tytułu różnic kursowych, razem	28 180	4 973
Pozostałe koszty finansowe:		
Odpisy aktualizujące wartość należności krótkoterminowych	153 898	1 515
Odpisy aktualizujące wartość pożyczek	261 914	374 753
Inne koszty finansowe	10 685	5 350
Pozostałe koszty finansowe	426 497	381 618
Koszty finansowe razem	493 782	522 638

11. Koszty według rodzaju

	Rok zakończony 31.12.2017	Rok zakończony 31.12.2016
Amortyzacja	535 802	478 073
Świadczenia pracownicze	4 959 536	4 413 579
Zużycie materiałów i energii	2 440 389	3 916 714
Usługi obce	6 101 381	4 669 468
Podatki i opłaty	182 601	319 321
Pozostałe koszty rodzajowe	683 233	614 395
Koszty wg rodzaju razem	14 902 942	14 411 550
Koszt sprzedanych towarów i materiałów	3 398 343	8 771 156
Zmiana stanu produktów, produkcji w toku	1 373 038	(62 042)
Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby	-	(95 236)
Koszt własny sprzedaży, koszty sprzedaży oraz koszty ogólnego zarządu	19 674 323	23 025 428

12. Koszty świadczeń pracowniczych

	Rok zakończony 31.12.2017	Rok zakończony 31.12.2016
Koszty wynagrodzeń	3 930 635	3 569 350
Koszty ubezpieczeń społecznych	1 025 703	838 303
Koszty programów płatności akcjami	-	-
Koszty przyszłych świadczeń (rezerwy na odprawy emerytalne)	3 198	5 926
Koszty świadczeń pracowniczych razem	4 959 536	4 413 579

13. Podatek dochodowy

	Rok zakończony 31.12.2017	Rok zakończony 31.12.2016
Podatek bieżący:		
Rozliczenie podatku za okres sprawozdawczy	-	-
Korekty podatku za poprzednie okresy	-	-
Bieżący podatek dochodowy	-	-
Podatek odroczony:		
Powstanie i odwrócenie różnic przejściowych	(285 372)	339 807
Rozliczenie niewykorzystanych strat podatkowych	-	-
Odroczony podatek dochodowy	(285 372)	339 807
Podatek dochodowy wykazany w rachunku zysków i strat	(285 372)	339 807

14. Efektywna stawka podatkowa

	Rok zakończony 31.12.2017	Rok zakończony 31.12.2016
Wynik finansowy brutto	(4 303 341)	(4 253 822)
Podatek dochodowy wykazany w Sprawozdaniu z dochodów	285 372	(339 807)
Uzgodnienie podatku dochodowego z tytułu:		
Przychodów nie podlegających opodatkowaniu (+)	12 225	441 702
Kosztów trwale nie stanowiących kosztów uzyskania przychodów (-)	(299 665)	(536 353)
Niejętego aktywa na podatek odroczony od ujemnych różnic przejściowych (-)	(100 586)	(133 188)
Niejętego aktywa na podatek odroczony od strat podatkowych (-)	(978 850)	(240 580)
Koszty podatkowe	263 867	-
Podatek dochodowy wg stawki Spółki dominującej (19%)	(817 636)	(808 226)

Efektywna stawka podatkowa w roku 2017 wyniosła -7% zaś w roku 2016 8%.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok obrotowy 2017
kończący się 31 grudnia 2017
(dane w złotych)

15. Odroczone podatki dochodowe

Różnice przejściowe dotyczące składników aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego

	Zmiana stanu obciążająca			Zmiana stanu obciążająca				
	Stan na 01.01.2017	wynik finansowy	inne dochody całkowite	Stan na 31.12.2017	Stan na 01.01.2016	wynik finansowy	inne dochody całkowite	Stan na 31.12.2016
<i>Aktywa:</i>								
Należności z tytułu dostaw i usług	74 208	-	-	74 208	71 750	2 458	-	74 208
Kontrakty budowlane	-	-	-	-	-	-	-	-
Inne aktywa	198	1 319	-	1 517	(13 428)	13 626	-	198
<i>Zobowiązania:</i>								
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	27 962	(13 938)	-	14 024	28 764	(802)	-	27 962
Rezerwy na świadczenia pracownicze	64 085	21 742	-	85 827	55 291	8 794	-	64 085
Pozostałe rezerwy	55 259	58 449	-	113 708	110 820	(55 561)	-	55 259
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	25 144	(17 816)	-	7 328	60 112	(34 968)	-	25 144
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne	86 595	23 545	-	110 140	80 854	5 741	-	86 595
Inne zobowiązania	587 468	(137 923)	-	449 545	466 363	121 105	-	587 468
<i>Inne:</i>								
Nierozliczone straty podatkowe	209 457	(209 457)	-	-	110 171	99 286	-	209 457
Aktywa z tytułu podatku odroczonego	1 130 376	(274 079)	-	856 297	970 697	159 679	-	1 130 376

Obowiązujące w Polsce prawo dotyczące podatku dochodowego od osób prawnych podlega częstym zmianom, co skutkuje brakiem ugruntowanej praktyki oraz niejasnością i niespójnością przepisów. Sytuacja ta powoduje możliwość występowania różnic w interpretacji przepisów podatkowych przez organy państwowe i podatników. Rozliczenia podatkowe mogą być przedmiotem kontroli przez okres do 6 lat. Istnieje ryzyko, że organy kontrolne zajmą odmienne stanowisko od stanowiska Spółki w kwestii interpretacji przepisów, co mogłoby w istotny sposób wpłynąć na wysokość zobowiązań publicznoprawnych wykazanych w sprawozdaniu finansowym.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok obrotowy 2017
kończący się 31 grudnia 2017
(dane w złotych)

Różnice przejściowe dotyczące składników rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego

	Zmiana stanu obciążająca		Zmiana stanu obciążająca		Stan na 01.01.2017	Stan na 31.12.2017	Stan na 01.01.2016	Stan na 31.12.2016
	wynik finansowy	inne dochody całkowite	wynik finansowy	inne dochody całkowite				
<i>Aktywa:</i>								
Wartości niematerialne	7 219	-	(7 219)	-	7 219	-	7 219	-
Rzeczowe aktywa trwałe	269 089	-	35 403	304 492	268 004	-	269 089	-
Zapasy	7 849	-	(7 849)	-	-	-	7 849	-
Należności z tytułu dostaw i usług	-	-	-	-	-	-	-	-
Kontrakty budowlane	51 140	-	1	51 141	273 162	-	51 140	-
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	(489)	-	489	-	-	-	(489)	-
Inne aktywa	53 405	-	(9 903)	43 502	50 163	-	53 405	-
<i>Zobowiązania:</i>								
Inne zobowiązania	-	-	-	-	(30 578)	-	-	-
<i>Inne:</i>								
Prawo wieczystego użytkowania gruntów	(371)	-	371	-	-	-	(371)	-
Rezerwa z tytułu podatku odroczonego	387 842	-	11 293	399 135	567 970	-	(180 128)	387 842

16. Zysk przypadający na jedną akcję
Podstawowy

Podstawowy zysk / (strata) na akcję wyliczany jest jako iloraz zysku / (straty) netto oraz średniej ważonej liczby akcji zwykłych w trakcie roku.

	Rok zakończony 31.12.2017	Rok zakończony 31.12.2016
(Strata) netto	(4 588 713)	(3 914 015)
Średnia ważona liczba akcji	1 515 827	1 515 827
(Strata) netto na jedną akcję w zł	-3,03	-2,58

Rozwodniony

Rozwodniony zysk / (strata) na akcję w obu okresach był równy podstawowemu zyskowi na akcję.

17. Wartości niematerialne i prawne
Wartość bilansowa wartości niematerialnych i prawnych

	Oprogramowanie komputerowe	Pozostałe wartości niematerialne	Razem
Wartość brutto na 31.12.2017	167 109	302 918	470 027
Skumulowane umorzenie i odpisy aktualizujące (-)	(160 650)	(78 382)	(239 032)
Wartość bilansowa netto na 31.12.2017	6 459	224 536	230 995
Wartość brutto na 31.12.2016	166 051	302 918	468 969
Skumulowane umorzenie i odpisy aktualizujące (-)	(144 089)	(64 337)	(208 426)
Wartość bilansowa netto na 31.12.2016	21 962	238 581	260 543

Zmiany wartości niematerialnych i prawnych

	Oprogramowanie komputerowe	Pozostałe wartości niematerialne	Razem
Wartość netto na 01.01.2017	21 962	238 581	260 543
Zwiększenia (nabycie, wytworzenie, leasing)	1 059	-	1 059
Sprzedaż spółki zależnej (-)	-	-	-
Zmniejszenia (zbycie, likwidacja) (-)	-	-	-
Amortyzacja (-)	(16 562)	(14 045)	(30 607)
Wartość netto na 31.12.2017	6 459	224 536	230 995
Wartość netto na 01.01.2016	-	568 517	568 517
Zwiększenia (nabycie, wytworzenie, leasing)	39 752	-	39 752
Sprzedaż spółki zależnej (-)	-	(312 234)	(312 234)
Zmniejszenia (zbycie, likwidacja) (-)	-	-	-
Amortyzacja (-)	(17 790)	(17 702)	(35 492)
Wartość netto na 31.12.2016	21 962	238 581	260 543

Wartości niematerialne i prawne w całości zamortyzowane

Według stanu na 31 grudnia 2017 roku Grupa Kapitałowa posiadała 107.948 zł Wartości niematerialnych i prawnych całkowicie zamortyzowanych.

Według stanu na 31 grudnia 2016 roku Grupa Kapitałowa posiadała 106.889 zł Wartości niematerialnych i prawnych całkowicie zamortyzowanych.

Nakłady na prace badawcze i rozwojowe

W 2017 roku oraz 2016 roku Grupa Kapitałowa nie prowadziła prac badawczych i rozwojowych.

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok obrotowy 2017
kończący się 31 grudnia 2017
(dane w złotych)

18. Rzeczowe aktywa trwałe

Wartość bilansowa rzeczowych aktywów trwałych

	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe w trakcie wytworzenia	Razem
Wartość brutto na 31.12.2017	4 167 734	753 658	1 442 792	167 812	-	6 531 996
Skumulowane umorzenie i odpisy aktualizujące (-)	(984 172)	(556 743)	(731 449)	(88 301)	-	(2 360 665)
Wartość bilansowa netto na 31.12.2017	3 183 562	196 915	711 343	79 511	-	4 171 331
Wartość brutto na 31.12.2016	4 167 734	649 632	1 295 764	110 227	6 503	6 229 860
Skumulowane umorzenie i odpisy aktualizujące (-)	(798 222)	(529 892)	(746 890)	(87 795)	-	(2 162 799)
Wartość bilansowa netto na 31.12.2016	3 369 512	119 740	548 874	22 432	6 503	4 067 061

M. P.

J

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok obrotowy 2017
kończący się 31 grudnia 2017
(dane w złotych)

Zmiany rzeczowych aktywów trwałych

	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe w trakcie wytworzenia	Razem
Wartość netto na 01.01.2017	3 369 512	119 740	548 874	22 432	6 503	4 067 061
Zwiększenia (nabycie, wytworzenie, leasing)	-	152 314	443 110	74 085	-	669 509
Sprzedaż spółki zależnej (-)	-	-	-	-	-	-
Zmniejszenia (zbycie, likwidacja) (-)	-	-	(60 044)	-	-	(60 044)
Inne zmiany (reklasyfikacje, przemieszczenia itp.)	-	-	6 503	-	(6 503)	-
Amortyzacja (-)	(185 950)	(75 139)	(227 100)	(17 006)	-	(505 195)
Wartość netto na 31.12.2017	3 183 562	196 915	711 343	79 511	(0)	4 171 331
Wartość netto na 01.01.2016	3 417 225	74 437	555 011	45 065	3 017 557	7 109 295
Zwiększenia (nabycie, wytworzenie, leasing)	134 865	95 887	218 811	4 880	44 700	499 143
Zmniejszenia (zbycie, likwidacja) (-)	-	(556)	(25 388)	(17 098)	(8 000)	(51 042)
Inne zmiany (reklasyfikacje, przemieszczenia itp.)	-	-	-	-	(17 490)	(17 490)
Amortyzacja (-)	(182 578)	(50 027)	(199 560)	(10 416)	-	(442 581)
Wartość netto na 31.12.2016	3 369 512	119 740	548 874	22 432	6 503	4 067 061

Rzeczowe aktywa trwałe całkowicie zamortyzowane

	Budynki i budowle	Maszyny i urządzenia	Środki transportu	Pozostałe środki trwałe	Rzeczowe aktywa trwałe w trakcie wytworzenia	Razem
Stan na 31.12.2017	-	468 689	359 752	65 460	-	893 901
Stan na 31.12.2016	-	475 350	371 313	65 563	-	912 226

Struktura własnościowa rzeczowych aktywów trwałych

Wartość bilansowa leasingowanych składników rzeczowych aktywów trwałych na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 712.465 zł i składają się na nie środki transportu.

Wartość bilansowa leasingowanych składników rzeczowych aktywów trwałych na dzień 31 grudnia 2016 roku wynosiła 509.129 zł i składają się na nie środki transportu.

Rzeczowe aktywa trwałe stanowiące zabezpieczenie zobowiązań

Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość bilansowa aktywów trwałych stanowiących zabezpieczenie zobowiązań wynosiła 3.052.069 zł. Na dzień 31 grudnia 2017 roku ustanowiono zabezpieczenie zobowiązań na aktywach Spółki w wysokości 7.000.000 zł.

Na dzień 31 grudnia 2016 roku wartość bilansowa aktywów trwałych stanowiących zabezpieczenie zobowiązań wynosiła 1.441.061 zł. Na dzień 31 grudnia 2016 roku ustanowiono zabezpieczenie zobowiązań na aktywach Spółki w wysokości 2.000.000 zł.

19. Udziały w jednostkach stowarzyszonych

W dniu 18 maja 2017 roku Techmadex S.A. sprzedał 80 udziałów w spółce stowarzyszonej Predictive Service Europe Sp. z o.o., co stanowiło 100% posiadanych udziałów w tej spółce.

20. Podstawowe dane finansowe spółek zależnych

GP Energia Sp. z o.o.	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Aktywa obrotowe	96 278	122 429
Aktywa trwałe	28 610	141 254
Zobowiązania krótkoterminowe	2 908 144	1 617 730
Zobowiązania długoterminowe	-	-
Kapitał przypisany właścicielom jednostki	(2 512 354)	(1 341 170)
Udziały niekontrolujące	(270 902)	(127 982)
Przychody	-	427 229
Koszty	(785 027)	(433 775)
(Strata) za rok obrotowy	(1 429 209)	(258 714)
w tym Zysk / (Strata) przypisany właścicielom jednostki	(1 286 289)	(232 843)
w tym Zysk / (Strata) przypisany udziałowcom niekontrolującym	(142 920)	(25 871)
Wyplacone dywidendy		-
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej	(59 252)	(6 093)
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej	-	40 392
Przepływy pieniężne z działalności finansowej	56 321	(83 190)
Przepływy pieniężne netto	(2 931)	(48 891)

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok obrotowy 2017
kończący się 31 grudnia 2017
(dane w złotych)

21. Udzielone pożyczki – stan

	31.12.2017						
	Wartość pożyczek	Wartość odsetek	Odpis aktualizujący wartość pożyczek	Odpis aktualizujący wartość odsetek	Wartość netto pożyczek	Wartość netto odsetek	Wartość pożyczek wraz z odsetkami
Pożyczki długoterminowe	-	-	-	-	-	-	-
Udzielone jednostkom zależnym	-	-	-	-	-	-	-
Udzielone jednostkom stowarzyszonym	-	-	-	-	-	-	-
Pożyczki krótkoterminowe	2 527 143	618 773	(2 066 954)	(601 134)	460 189	17 639	477 828
Udzielone jednostkom zależnym	-	-	-	-	-	-	-
Udzielone pozostałym jednostkom	2 527 143	618 773	(2 066 954)	(601 134)	460 189	17 639	477 828
Razem	2 527 143	618 773	(2 066 954)	(601 134)	460 189	17 639	477 828

31.12.2016

	Wartość pożyczek	Wartość odsetek	Odpis aktualizujący wartość pożyczek	Odpis aktualizujący wartość odsetek	Wartość netto pożyczek	Wartość netto odsetek	Wartość pożyczek wraz z odsetkami
Pożyczki długoterminowe	112 000	6 900	-	-	112 000	6 900	118 900
Udzielone jednostkom stowarzyszonym	112 000	6 900	-	-	112 000	6 900	118 900
Pożyczki krótkoterminowe	2 431 143	563 044	(1 902 847)	(364 306)	528 296	198 738	727 034
Udzielone jednostkom stowarzyszonym	48 000	6 945	-	-	48 000	6 945	54 945
Udzielone pozostałym jednostkom	2 383 143	556 098	(1 902 847)	(364 306)	480 296	191 793	672 089
Razem	2 543 143	569 944	(1 902 847)	(364 306)	640 296	205 638	845 934

M. R.

J.

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość pożyczek krótkoterminowych

	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Stan na początek okresu	2 267 153	984 450
Zwiększenia	400 935	1 330 499
Utworzenie	400 935	374 753
Ujęcie odpisu aktualizującego w następstwie sprzedaży spółki zależnej	-	955 746
Zmniejszenia	-	(47 796)
Rozwiązanie	-	(47 796)
Stan na koniec okresu	2 668 088	2 267 153

W 2017 roku objęto odpisem aktualizującym w wysokości 400.935 zł pożyczkę udzieloną spółce Bio GP Energia Sp. z o.o. Wartość pożyczki po uwzględnieniu powyższego odpisu wynosi 268.394 zł na dzień 31 grudnia 2017 roku. Spłata pożyczki jest zabezpieczona hipoteką na nieruchomościach posiadanych przez Bio GP Energia Sp. z o.o. do wysokości 2.000.000 zł.

W 2016 roku objęto odpisem aktualizującym w wysokości 374.752 zł pożyczkę udzieloną spółce Bio GP Energia Sp. z o.o. Wartość pożyczki po uwzględnieniu powyższego odpisu wynosi 624.393 zł na dzień 31 grudnia 2016 roku.

W 2016 roku rozwiązano odpis aktualizujący w wysokości 47.796 zł utworzony na pożyczkę udzieloną spółce Eda Serwis Sp. z o.o. w związku z możliwością odliczenia VAT od należności przekonwertowanych na pożyczkę.

22. Zapasy
Struktura zapasów

	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Materiały	633 146	17 842
Półprodukty i produkcja w toku	173 587	440 698
Towary	9 987	99 987
Wartość bilansowa zapasów razem	816 720	558 527

Ekonomiczne korzyści ze sprzedaży zapasów spodziewane są do osiągnięcia w ciągu kolejnych 12 miesięcy.

Zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość zapasów

	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Stan na początek okresu	41 310	-
Zwiększenia	-	41 310
Utworzenie	-	41 310
Zmniejszenia	(41 310)	-
Wykorzystanie	(41 310)	-
Rozwiązanie	-	-
Stan na koniec okresu	-	41 310

Na 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku zapasy nie stanowiły zabezpieczenia zobowiązań.

23. Rozliczenia międzyokresowe

	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	234	1 225
Koncesje, licencje	234	-
Pozostałe	-	1 225
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	134 875	164 241
Gwarancje ubezpieczeniowe do umów budowlanych	7 842	-
Polisy, abonamenty, prenumeraty	57 226	76 862
Usługi informatyczne, dzierżawa oprogramowania	10 595	12 109
Pozostałe	59 212	75 270
Razem	135 109	165 466

24. Należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności
Struktura należności długo- i krótkoterminowych

	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Należności długoterminowe	151 202	134 776
Kaucje z tytułu usług budowlanych	109 070	109 070
Kaucje wpłacone z innych tytułów	42 132	25 706
Pozostałe należności	-	-
Należności krótkoterminowe	3 112 874	4 051 447
<u>Aktywa finansowe (MSR 39):</u>		
Należności handlowe	2 392 967	2 644 711
Odpisy aktualizujące wartość należności handlowych (-)	(111 266)	(38 300)
Należności handlowe netto	2 281 701	2 606 411
Inne należności	1 645 456	187 457
Odpisy aktualizujące wartość pozostałych należności finansowych(-)	(1 634 576)	(33 247)
Należności ze sprzedaży aktywów trwałych		-
Kaucje z tytułu usług budowlanych	104 131	404 498
Kaucje wpłacone z innych tytułów	17 188	5 740
Pozostałe należności finansowe netto	132 199	564 448
<u>Aktywa niefinansowe (poza MSR 39):</u>		
Należności z tytułu podatków i innych świadczeń	13 988	3 049
Przedpłaty i zaliczki	283 894	143 745
Należności z tytułu rozliczenia kontraktów budowlanych	269 160	431 497
Pozostałe należności niefinansowe	139 961	302 297
Odpisy aktualizujące wartość należności niefinansowych (-)	(8 029)	-
Należności niefinansowe	698 974	880 588
Należności handlowe oraz pozostałe razem	3 264 076	4 186 223

Struktura wiekowa należności handlowych

	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Należności handlowe bieżące	2 268 319	2 109 021
Odpisy aktualizujące wartość należności handlowych (-)	-	-
Należności handlowe bieżące netto	2 268 319	2 109 021
Należności handlowe przeterminowane	124 648	535 690
Odpisy aktualizujące wartość należności handlowych (-)	(111 266)	(38 300)
Należności handlowe przeterminowane netto, w tym	13 382	497 390
przeterminowane do 1 miesiąca	3 591	408 563
przeterminowane od 1 do 6 miesięcy	3 629	8 739
przeterminowane od 6 do 12 miesięcy	18	2 550
przeterminowane powyżej roku	6 144	77 733
Należności finansowe	2 281 701	2 606 411

Odpisy aktualizujące należności handlowe

	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Stan na początek okresu	38 300	58 578
Zwiększenia	72 966	-
Utworzenie	72 966	-
Zmniejszenia	-	(20 278)
Wykorzystanie	-	-
Rozwiązanie	-	(5 494)
Reklasyfikacja – przeniesienie do należności pozostałych	-	(14 784)
Stan na koniec okresu	111 266	38 300

Odpisy aktualizujące należności pozostałe

	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Stan na początek okresu	33 247	-
Zwiększenia	1 603 077	24 085
Utworzenie	1 603 077	24 085
Zmniejszenia	(1 748)	(5 622)
Wykorzystanie	(1 748)	-
Rozwiązanie	-	(5 622)
Reklasyfikacja – przeniesienie z należności handlowych	-	14 784
Stan na koniec okresu	1 634 576	33 247

Odpisy aktualizujące wartość należności handlowych i pozostałych zostały utworzone indywidualnie dla poszczególnych kontrahentów, dla których przeterminowanie przekracza 180 dni oraz uznano je za nieściągalne.

Należności będące zabezpieczeniem zobowiązań

	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Kaucje wpłacone do umów budowlanych z tyt. należytego wykonania umów	197 638	513 568
Kaucje do pozostałych umów	-	31 446
Wadium	-	-
Należności stanowiące zabezpieczenie zobowiązań	197 638	545 014

25. Należności oraz zobowiązania z tytułu umów o usługę budowlaną

	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Koszty poniesione plus ujęte zyski minus straty poniesione do dnia bilansowego	12 162 545	29 079 078
Kwoty zafakturowane do dnia bilansowego (faktury częściowe)	(13 284 822)	(29 525 682)
Rozliczenie z tytułu umów na dzień bilansowy (per saldo)	(1 122 277)	(446 604)
Ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym jako kwoty należne:		
Od klientów w ramach umów o budowę (należności)	269 160	431 497
Na rzecz klientów w ramach umów o budowę (zobowiązania)	(1 391 437)	(878 101)

Zgodnie z MSR 11 przychody z realizacji kontraktów długoterminowych są uznawane zgodnie ze stopniem ich zaawansowania.

Grupa Kapitałowa w 2017 roku, jak i w latach poprzednich, dokonywała pomiaru stopnia zaawansowania realizowanych kontraktów długoterminowych ustalając stosunek kosztów poniesionych do kosztów całego projektu.

W aktywach w pozycji „należności z tytułu rozliczenia kontraktów budowlanych” a w pasywach „zobowiązania z tytułu rozliczenia kontraktów budowlanych” prezentowane są skutki wyceny umów budowlanych wycenianych wg stopnia zaawansowania niezakończonych na dzień bilansowy.

26. Kapitały

Kapitał zakładowy Spółki składa się z 1.515.827 akcji o łącznej wartości 151.582,70 złotych. Akcje nie są uprzywilejowane. Struktura kapitału zakładowego Spółki na dzień 31 grudnia 2017 roku przedstawia się następująco:

Seria	Rodzaj akcji	Liczba akcji	Wartość serii wg wartości nominalnej
Seria A	zwykłe	515 000	51 500,00
Seria B	zwykłe	485 000	48 500,00
Seria C	zwykłe	65 000	6 500,00
Seria D	zwykłe	9 700	970,00
Seria E	zwykłe	17 800	1 780,00
Seria F	zwykłe	423 327	42 332,70
Razem		1 515 827	151 582,70

Kapitał podstawowy – struktura akcjonariatu

Na dzień 31 grudnia 2017 roku struktura akcjonariatu Spółki przedstawia się następująco:

	Liczba akcji	Udział w kapitale zakładowym	Liczba głosów	Udział w ogólnej liczbie głosów
Mangata Holding S.A.	773 327	51,02%	773 327	51,02%
Lucjan Gątecki	250 000	16,49%	250 000	16,49%
Dariusz Gil	163 500	10,79%	163 500	10,79%
Marek Przybylski	100 000	6,60%	100 000	6,60%
Jerzy Kamecki	83 000	5,48%	83 000	5,48%
Pozostali	146 000	9,63%	146 000	9,63%
Razem	1 515 827	100,00%	1 515 827	100,00%

27. Pozostałe kapitały
Kapitał z emisji akcji powyżej ich wartości nominalnej

	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Stan na początek okresu	7 508 761	7 508 761
Zwiększenia	-	-
Zmniejszenia	-	-
Stan na koniec okresu	7 508 761	7 508 761

Kapitały zapasowy i rezerwy

	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Stan na początek okresu	9 176 143	8 695 158
Zwiększenia, w tym:	-	480 985
Przekazanie wyniku finansowego na kapitał	-	480 985
Zmniejszenia, w tym:	(4 191 961)	-
Przeniesienie z Zysków zatrzymanych	(4 191 961)	-
Stan na koniec okresu	4 984 182	9 176 143

Na kapitał zapasowy oraz rezerwy przenoszone są wyniki finansowe za lata poprzednie.

Zyski zatrzymane

	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Stan na początek okresu	(5 412 668)	(1 116 409)
Zwiększenia	4 191 961	-
przekazanie na Kapitał zapasowy	4 191 961	-
niepodzielony wynik bieżącego okresu	-	-
Zmniejszenia	(4 445 793)	(4 296 259)
przekazanie wyniku finansowego na kapitał zapasowy - pokrycie straty		(480 985)
niepodzielony wynik bieżącego okresu	(4 445 793)	(3 815 274)
Stan na koniec okresu	(5 666 500)	(5 412 668)

28. Udziały niekontrolujące

	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Stan na początek okresu	(127 982)	(323 115)
Udział w wyniku za rok obrotowy	(142 920)	(98 741)
Zmiana składu Grupy	-	293 874
Stan na koniec roku	(270 902)	(127 982)

29. Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych

Pracownicy Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku korzystali z odpraw emerytalno-rentowych. Odprawy emerytalno-rentowe wypłacane są pracownikom w przypadku odejścia na rentę lub emeryturę. Należna kwota odprawy jest iloczynem podstawy wymiaru nagrody z dnia nabycia uprawnienia do wypłaty i odpowiedniego, rosnącego wraz ze stażem pracy danego pracownika, współczynnika.

Ujęte w sprawozdaniu z sytuacji finansowej zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych:

	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Długoterminowe	37 501	34 838
Rezerwy na odprawy emerytalne	37 501	34 838
Krótkoterminowe	638 348	500 349
Rezerwy na odprawy emerytalne	535	-
Rezerwy na niewykorzystane urlopy	413 682	302 452
Zobowiązania z tytułu ubezpieczeń społecznych	137 479	111 245
Pozostałe zobowiązania pracownicze	86 653	86 653
Zobowiązania i rezerwy z tytułu świadczeń pracowniczych razem	675 849	535 187

Zmiany stanu rezerw na odprawy emerytalne:

	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Stan na początek okresu	34 838	28 912
Utworzone w ciągu okresu	3 198	5 926
Rozwiązane	-	-
Wykorzystane	-	-
Stan na koniec okresu	38 036	34 838

30. Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek

	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Kredyt bankowy	-	71 303
Pożyczki od osób fizycznych	74 159	72 383
Stan na koniec okresu	74 159	143 686

31. Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego

Grupa Kapitałowa zawarła z Europejskim Funduszem Leasingowym S.A. oraz PKO Leasing S.A. umowy leasingu finansowego dotyczące finansowania środków transportu. Na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość netto środków transportu użytkowanych w leasingu finansowym wynosiła 712.465 zł. Przedmioty leasingu zostały udostępnione na okresy 36 - 60 miesięcy. Po upływie tych terminów oraz wywiązaniu się ze zobowiązań Spółka ma prawo nabyć niektóre przedmioty leasingu za cenę równą wartości końcowej przedmiotu leasingu.

Wartość zobowiązań z tytułu powyższych umów na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku wynosi:

	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	540 829	378 073
Długoterminowe	328 613	196 973
Krótkoterminowe	212 216	181 100

Przyszłe minimalne opłaty leasingowe z tytułu umów leasingu finansowego na dzień 31 grudnia 2017 roku wynoszą:

	do 1 roku	od 1 roku do 5 lat	Razem
Przyszłe minimalne opłaty leasingowe	242 608	345 965	588 573
Koszty finansowe (-)	(30 392)	(17 352)	(47 744)
Wartość bieżąca przyszłych minimalnych opłat z tytułu leasingu finansowego	212 216	328 613	540 829

32. Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania

	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Zobowiązania finansowe (MSR 39):		
Zobowiązania z handlowe	918 161	1 276 500
Zobowiązania z tytułu zakupu aktywów trwałych	-	-
Inne zobowiązania finansowe	29 759	61 453
Zobowiązania finansowe razem	947 920	1 337 953
Zobowiązania niefinansowe (poza MSR 39):		
Zobowiązania z tytułu podatków i innych świadczeń	335 337	647 214
Zobowiązania z tytułu umów o usługę budowlaną	-	878 101
Zaliczki otrzymane na usługi budowlane	1 391 437	-
Inne zobowiązania niefinansowe	17 638	60 935
Zobowiązania niefinansowe razem	1 744 412	1 586 250
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	2 692 332	2 924 203

33. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe

	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Przychody przyszłych okresów	8 017	8 017
Inne rozliczenia	27 097	38 984
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe razem	35 114	47 001

34. Transakcje z jednostkami powiązanymi

Spółka nie zawierała transakcji ze stronami powiązanymi na warunkach innych niż rynkowe.

Transakcje z podmiotami powiązanymi zawarte w 2017 i 2016 roku oraz wysokość nierozliczonych sald należności i zobowiązań z tymi podmiotami na dzień 31 grudnia 2017 roku i 31 grudnia 2016 roku zostały zaprezentowane poniżej. Pożyczki udzielone spółkom powiązanym zaprezentowane są w Nocie 21.

	Należności		Zobowiązania	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Jednostka dominująca wobec Grupy	118 788	-	-	7 987
Podmioty stowarzyszone	-	6 113	-	15 277
Razem	118 788	6 113	-	23 264

	Sprzedaż		Zakup	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Jednostka dominująca wobec Grupy	-	-	241 612	198 925
Podmioty stowarzyszone	4 000	14 970	3 420	22 680
Razem	4 000	14 970	245 032	221 605

	Przychody finansowe		Koszty finansowe	
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Jednostka dominująca wobec Grupy	-	-	-	44 520
Podmioty stowarzyszone	284	5 696	-	-
Razem	284	5 696	-	44 520

W dniu 18 maja 2017 roku Techmadex S.A. sprzedał 80 udziałów w spółce stowarzyszonej Predictive Service Europe Sp. z o.o., co stanowiło 100% posiadanych udziałów w tej spółce.

W dniu 30 maja 2016 roku Techmadex S.A. sprzedał 7.200 udziałów w BioGP Sp. z o.o., co stanowiło 100% posiadanych udziałów w tej spółce.

35. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Rachunki bankowe w PLN	1 501 103	4 253 648
Rachunki bankowe walutowe	59 279	238 360
Gotówka w kasie	28 635	31 331
Depozyty krótkoterminowe	-	-
Pozostałe środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	191 417	4 274
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1 780 434	4 527 613

Lokując wolne środki pieniężne Spółki Grupy korzystają z usług banków o silnej i ustabilizowanej pozycji rynkowej i o stabilnym i wysokim ratingu.

36. Zobowiązania warunkowe i aktywa warunkowe

	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Wobec jednostek stowarzyszonych	-	-
Poręczenie spłaty zobowiązań	-	-
Wobec pozostałych jednostek	4 993 518	7 307 007
Poręczenie spłaty zobowiązań	1 237 178	1 294 742
Udzielone gwarancje	3 756 340	6 012 265
Zobowiązania warunkowe razem	4 993 518	7 307 007

37. Prowadzone sprawy sądowe

- Sprawa z powództwa konsorcjum firm: Techmadex S.A., Atrem S.A. i GP Energia Sp. z o.o. przeciwko OGP Gaz-System S.A. przed Sądem Okręgowym w Warszawie o zapłatę 12.140.070 zł, z czego kwota zasądzona pozwem zostanie podzielona pomiędzy uczestników konsorcjum w proporcjach 40% dla Techmadex S.A. 40 % dla Atrem S.A. oraz 20 % dla GP Energia Sp. z o.o. Pozew wniesiono w dniu 15 lutego 2016 roku Sprawa znajduje się w toku postępowania rozpoznawczego.
- Sprawa z powództwa Techmadex S.A. przeciwko Eda-Serwis Sp. z o.o. w Warszawie przed Sądem Okręgowym w Łodzi o zapłatę kwoty 210.853 zł. W dniu 26 stycznia 2016 roku wydano wyrok zasądający roszczenie w całości na rzecz Techmadex S.A. Sprawa znajduje się w toku postępowania egzekucyjnego.
- Sprawa z powództwa Techmadex S.A. przeciwko Eda-Serwis Sp. z o.o. w Warszawie przed Sądem Okręgowym w Łodzi, o zapłatę kwoty 770.206 zł. W dniu 26 stycznia 2016 roku wydano wyrok zasądający roszczenie w całości na rzecz Techmadex S.A. Sprawa znajduje się w toku postępowania egzekucyjnego.
- Sprawa z powództwa PB ROBUD Sp. z o.o. w Gliwicach przeciwko OGP Gaz System S.A. w Warszawie (Techmadex S.A. jest interwenientem ubocznym) przed Sądem Okręgowym w Warszawie, o zapłatę 158.409 zł – wydano wyrok oddalający roszczenie w I instancji. Apelacja wniesiona przez PB ROBUD Sp. z o.o. w Gliwicach – sprawa przekazana do Sądu Apelacyjnego w Warszawie, który w dniu 15 lutego 2018 roku wydał wyrok korzystny dla Techmadex S.A.
- Sprawa z powództwa InterRisk Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. Vienna Insurance Group w Warszawie przeciwko Eda-Serwis Sp. Z o.o. w Warszawie, Przedsiębiorstwo Usługowe EKOKAN Sp. z o.o. w Tarnowie oraz Techmadex S.A. przed Sądem Okręgowym w Warszawie o zapłatę 1.663.376 zł z weksla (1.500.000 zł od Techmadex S.A.). Sprawa znajduje się w toku postępowania rozpoznawczego.
- Sprawa z powództwa Techmadex S.A. przeciwko Krzysztof Kucy (PHU Elpol Krzysztof Kucy) o zapłatę 15.903 zł. W dniu 24 marca 2014 roku Sąd Rejonowy dla Łodzi – Śródmieścia w Łodzi wydał wyrok zasądający roszczenie. Sprawa znajduje się w toku postępowania egzekucyjnego.
- Sprawa z powództwa Techmadex S.A. przeciwko OGP Gaz-System S.A. w Warszawie przed Sądem Okręgowym w Warszawie o zapłatę 79.979 zł. Sprawa znajduje się w toku postępowania rozpoznawczego.
- Sprawa z powództwa Techmadex S.A. przeciwko OGP Gaz-System S.A. w Warszawie przed Sądem Okręgowym w Łodzi o zapłatę 2.007.303 zł. Postępowanie rozpoznawcze zakończone

prawomocnym nakazem zapłaty. Na dzień 31 grudnia 2017 roku do zapłaty pozostała kwota 24.198 zł. W dniu 23 lutego 2018 roku Techmadex S.A. otrzymał wpłatę tej kwoty.

- Sprawa z powództwa Techmadex S.A. przeciwko Dariuszowi Kuźniewskiemu prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą „kuzniewski.pl” Dariusz Kuźniewski o zapłatę 8.028 zł przed Sądem Rejonowym dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi. Sprawa znajduje się w toku postępowania rozpoznawczego.

38. Zdarzenia po dniu bilansowym

- W dniu 22 lutego 2018 roku członkowie Konsorcjum: Techmadex S.A. oraz Atrem S.A. złożyli w Sądzie Okręgowym w Warszawie pozew przeciwko spółce OGP Gaz-System S.A. z siedzibą w Warszawie (Zamawiający) o zapłatę kwoty 2.647.000 zł tytułem zwrotu bezpodstawnego wzbogacenia uzyskanego przez Zamawiającego kosztem członków Konsorcjum bez podstawy prawnej, na skutek dokonania wypłaty wskazanej kwoty przez spółkę InterRisk Towarzystwo Ubezpieczeń S.A. Vienna Insurance Group (Gwarant) na rzecz Zamawiającego z ubezpieczeniowej gwarancji należytego wykonania kontraktu i usunięcia wad i usterek (Gwarancja) wniesionej przez Lidera Konsorcjum, tj. Techmadex S.A. działającego w imieniu członków Konsorcjum w składzie Techmadex S.A., Atrem S.A. (Partner Konsorcjum) oraz GP Energia Sp. o. o. (Partner Konsorcjum), zgodnie z żądaniem Zamawiającego. Wartość przedmiotu sporu: 2.647.000 zł. Żądanie pozwu dotyczy zasądzenia kwoty 1.588.200 zł na rzecz Techmadex S.A.
- W dniu 9 marca 2018 roku członkowie Konsorcjum w składzie: Techmadex S.A., Atrem S.A., GP Energia Sp. z o.o., złożyli do Międzynarodowej Izby Handlowej z siedzibą w Paryżu wniosek o arbitraż przeciwko Force Technology (Pozwany) z siedzibą w Brøndby (Dania). Wniosek dotyczy naprawienia szkody powstałej w wyniku wyrządzenia przez Pozwanego czynu niedozwolonego, a także z tytułu nienależytego wykonania umowy zawartej 25 kwietnia 2013 roku pomiędzy Spółką a Pozwanym w przedmiocie dostawy urządzeń przemysłowych w ramach realizacji projektu pt.: „Budowa Laboratorium Wzorcowania Gazomierzy przy ciśnieniu roboczym na terenie TJE Hołowczyce w ramach realizacji projektu pn. Opracowanie i wdrożenie technologii wzorcowania gazomierzy na średnim i wysokim ciśnieniu w systemie otwarto-zamkniętym”. Wartość przedmiotu sporu wynosi 1.300.000 euro, z czego na rzecz Techmadex S.A. przypada 60%.

39. Zarządzanie ryzykiem finansowym

Działalność prowadzona przez Spółkę naraża ją na następujące rodzaje ryzyka finansowego: ryzyko stopy procentowej, ryzyko utraty płynności, ryzyko walutowe, ryzyko kredytowe. Poniżej przedstawiono podstawowe zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

Do głównych instrumentów finansowych, z których korzysta Spółka należą:

- leasing finansowy którego celem jest pozyskanie środków finansowych na działalność Spółki,
- należności i zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności i zobowiązania,
- środki pieniężne i depozyty krótkoterminowe, które powstają w toku bieżącej działalności Spółki,

- zaciągnięte pożyczki oraz kredyty bankowe.

Ryzyko stóp procentowych

Ryzyko stóp procentowych związane jest z oprocentowanymi aktywami i zobowiązaniami i występuje głównie w związku z korzystaniem przez Spółkę z leasingu finansowego, depozytów krótkoterminowych oraz pożyczek i kredytów bankowych. Instrumenty te oparte są o zmienne stopy procentowe i narażają Spółkę na ryzyko zmiany przepływów pieniężnych. Ryzyko stóp procentowych związane z istniejącym zadłużeniem oraz depozytami zostało uznane jako relatywnie niskie z punktu widzenia wpływu na wyniki Spółki.

Ryzyko utraty płynności

Spółka utrzymuje zasoby środków pieniężnych wystarczające dla regulowania wymagalnych zobowiązań oraz monitoruje płynność finansową sporządzając okresowe raporty płynności, uwzględniające okresy wymagalności/zapadalności aktywów jak i pasywów oraz prognozowane przepływy pieniężne z działalności operacyjnej.

Do finansowania zakupów inwestycyjnych Spółka wykorzystuje środki własne lub długoterminowe umowy leasingu finansowego zapewniając odpowiednią trwałość struktury finansowania dla tego rodzaju aktywów. Zarządzanie płynnością wspomagane jest obowiązującym systemem raportowania prognoz płynności przez Spółkę.

Struktura zapadalności zobowiązań z tytułu leasingu finansowego została przedstawiona w nocie 31, należności handlowych w nocie 24.

Ryzyko utraty płynności zostało uznane jako relatywnie niskie z powodu utrzymywania dość wysokiego poziomu depozytów pieniężnych.

Ryzyko walutowe

Ryzyko walutowe może pojawić się w przypadku, gdy Spółka zawiera transakcje denominowane w walutach obcych, w związku z tym pojawia się ryzyko wahań kursów walut

W ramach podstawowej działalności operacyjnej Spółka zawiera kontrakty głównie w złotych polskich. Na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku Spółka nie posiadała znaczących aktywów i pasywów wyrażonych w walutach obcych.

Ryzyko kredytowe

Aktywami finansowymi Grupy, narażonymi na podwyższone ryzyko kredytowe są:

- należności z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe należności finansowe, przedstawione w nocie 24. W Grupie funkcjonuje polityka oceny i weryfikacji ryzyka kredytowego związanego ze wszystkimi kontraktami, zarówno na etapie przedofertowym, jak i w trakcie realizacji. Każdy kontrahent przed podpisaniem umowy jest oceniany pod kątem możliwości wywiązania się ze zobowiązań finansowych. Ponadto Spółki Grupy współpracują ze stałymi odbiorcami o pewnej ustabilizowanej kondycji finansowej, od których osiągnięto 90% przychodów ze sprzedaży towarów i usług w 2017 r,
- środki pieniężne, przedstawione w nocie 35,

- pożyczki, przedstawione w nocie 21, udzielone podmiotom powiązanim. Spółka na bieżąco monitoruje wyniki finansowe i sytuację majątkową pożyczkobiorców, tworząc odpisy aktualizujące,
- zobowiązania warunkowe, przedstawione w nocie 36, dotyczące głównie udzielonych gwarancji z tyt. należytego wykonania kontraktów.

W Spółce nie występuje istotna koncentracja ryzyka kredytowego.

40. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem Spółki jest utrzymanie dobrego ratingu kredytowego i bezpiecznych wskaźników kapitałowych, które wspierająby działalność operacyjną Spółki i zwiększały wartość dla jej akcjonariuszy.

Spółka monitoruje stan kapitałów stosując wskaźnik dźwigni, który jest liczony jako stosunek zadłużenia netto do sumy kapitałów powiększonych o zadłużenie netto. Do zadłużenia netto Spółka wlicza oprocentowane kredyty i pożyczki oraz inne zewnętrzne źródła finansowania, zobowiązania z tytułu dostaw i usług, a także inne zobowiązania (z wyłączeniem międzyokresowych rozliczeń kosztów), kaucje z tytułu umów o budowę, kwoty należne odbiorcom z tytułu umów o budowę, przychody przyszłych okresów (z wyjątkiem pozostałych rozliczeń międzyokresowych przychodów) oraz zobowiązania.

	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Oprocentowane pożyczki i inne zewnętrzne źródła finansowania	614 988	521 759
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług oraz pozostałe zobowiązania	2 737 229	3 002 523
Minus środki pieniężne i ich ekwiwalenty	(1 780 434)	(4 527 613)
Zadłużenie netto	1 571 783	(1 003 331)
Kapitał własny	6 707 124	11 295 837
Kapitał własny i zadłużenie netto	8 278 907	10 292 506
Wskaźnik dźwigni	19,0%	-9,7%

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok obrotowy 2017
kończący się 31 grudnia 2017
(dane w złotych)

41. Kategorie instrumentów finansowych

Wartość godziwa aktywów finansowych oraz zobowiązań finansowych według kategorii instrumentów finansowych na dzień 31 grudnia 2017 roku oraz 31 grudnia 2016 roku przedstawia się następująco:

Na dzień 31.12.2017	PIN	AWG-O	AWG-W	IUTW	ADS	IPZ	Poza MSR39	Razem
Długoterminowe aktywa finansowe	151 202	-	-	-	-	-	-	151 202
Należności i pożyczki	151 202	-	-	-	-	-	-	151 202
Krótkoterminowe aktywa finansowe	4 672 162	-	-	-	-	-	698 974	5 371 136
Należności handlowe oraz pozostałe należności	2 413 900	-	-	-	-	-	698 974	3 112 874
Pożyczki	477 828	-	-	-	-	-	-	477 828
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1 780 434	-	-	-	-	-	-	1 780 434
Aktywa razem	4 823 364	-	-	-	-	-	698 974	5 522 338
Na dzień 31.12.2016	PIN	AWG-O	AWG-W	IUTW	ADS	IPZ	Poza MSR39	Razem
Długoterminowe aktywa finansowe	253 676	-	-	-	-	-	-	253 676
Należności i pożyczki	253 676	-	-	-	-	-	-	253 676
Krótkoterminowe aktywa finansowe	8 425 506	-	-	-	-	-	880 588	9 306 094
Należności handlowe oraz pozostałe należności	3 170 859	-	-	-	-	-	880 588	4 051 447
Pożyczki	727 034	-	-	-	-	-	-	727 034
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	4 527 613	-	-	-	-	-	-	4 527 613
Aktywa razem	8 679 182	-	-	-	-	-	880 588	9 559 770

Użyte skróty:

PIN pożyczki i należności

AWG-O Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat – przeznaczone do obrotu

AWG-W Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat – wyznaczone przy początkowym ujęciu do wyceny w wartości godziwej

IUTW Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności

ADS Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

IPZ Instrumenty pochodne zabezpieczające

Poza MSR 39 Aktywa poza zakresem MSR 39

M. Re

7

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok obrotowy 2017
kończący się 31 grudnia 2017
(dane w złotych)

Na dzień 31.12.2017	ZWG-O	ZWG-W	ZKK	IPZ	MSR39	Poza Razem
Długoterminowe zobowiązania finansowe	-	-	196 973	-	-	196 973
Leasing finansowy (długoterminowy)	-	-	196 973	-	-	196 973
Pozostałe zobowiązania	-	-	-	-	-	-
Krótkoterminowe zobowiązania finansowe	-	-	1 129 020	-	1 744 412	2 873 432
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	-	-	947 920	-	1 744 412	2 692 332
Leasing finansowy (krótkoterminowy)	-	-	181 100	-	-	181 100
Zobowiązania razem	-	-	1 325 993	-	1 744 412	3 070 405
Na dzień 31.12.2016						
Długoterminowe zobowiązania finansowe	-	-	196 973	-	-	196 973
Leasing finansowy (długoterminowy)	-	-	196 973	-	-	196 973
Pozostałe zobowiązania	-	-	-	-	-	-
Krótkoterminowe zobowiązania finansowe	-	-	1 519 053	-	1 586 250	3 105 303
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	-	-	1 337 953	-	1 586 250	2 924 203
Leasing finansowy (krótkoterminowy)	-	-	181 100	-	-	181 100
Zobowiązania razem	-	-	1 716 026	-	1 586 250	3 302 276

Użyte skróty:

ZWG-O Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat – przeznaczone do obrotu

ZWG-W Zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez rachunek zysków i strat – wyznaczone przy początkowym ujęciu do wyceny w wartości godziwej

ZKK Zobowiązania finansowe wyceniana według zamortyzowanego kosztu

IPZ Instrumenty pochodne zabezpieczające

Poza MSR 39 Zobowiązania poza zakresem MSR 39

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok obrotowy 2017
kończący się 31 grudnia 2017
(dane w złotych)

Pozycje przychodów, kosztów, zysków i strat ujęte w zysku lub stracie w podziale na kategorie instrumentów finansowych

Na dzień 31.12.2017	Przychody/koszty z tytułu odsetek (wycena bilansowa)	Zyski/straty z tytułu różnic kursowych (wycena bilansowa)	Utworzenie/rozwią- zanie odpisów aktualizujących	Zyski/straty z tytułu różnic kursowych (zrealizowane)	Zyski/straty z tytułu wyceny	Razem
Długoterminowe aktywa finansowe	-	-	-	-	-	-
Należności i pożyczki	-	-	-	-	-	-
Krótkoterminowe aktywa finansowe	98 792	(9 515)	(2 075 229)	413	-	(1 985 539)
Należności handlowe oraz pozostałe należności	14 876	-	(1 674 294)	413	-	(1 659 005)
Pożyczki	51 213	-	(400 935)	-	-	(349 722)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	32 703	(9 515)	-	-	-	23 188
Aktywa razem	98 792	(9 515)	(2 075 229)	413	-	(1 985 539)
Długoterminowe zobowiązania finansowe	-	-	-	-	-	-
Leasing finansowy (długoterminowy)	-	-	-	-	-	-
Pozostałe zobowiązania	-	-	-	-	-	-
Krótkoterminowe zobowiązania finansowe	(39 105)	654	-	(19 733)	-	(58 184)
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	-	654	-	(19 733)	-	(19 079)
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne (krótkoterminowe)	(7 897)	-	-	-	-	(7 897)
Leasing finansowy (krótkoterminowy)	(31 001)	-	-	-	-	(31 001)
Pozostałe zobowiązania finansowe	(207)	-	-	-	-	(207)
Zobowiązania razem	(39 105)	654	-	(19 733)	-	(58 184)

M.R.

A

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe za rok obrotowy 2017
kończący się 31 grudnia 2017
(dane w złotych)

Na dzień 31.12.2016	Przychody/koszty z tytułu odsetek	Zyski/straty z tytułu różnic kursowych (wycena bilansowa)	Utworzenie/rozwiąza nie odpisów aktualizujących	Zyski/straty z tytułu różnic kursowych (zrealizowane)	Zyski/straty z tytułu wyceny	Razem
Długoterminowe aktywa finansowe	-	-	-	-	-	-
Należności i pożyczki	-	-	-	-	-	-
Krótkoterminowe aktywa finansowe	131 188	272	(339 924)	8 248	-	(200 216)
Należności handlowe oraz pozostałe należności	-	-	(12 968)	8 248	-	(4 720)
Pożyczki	89 413	-	(326 956)	-	-	(237 543)
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	41 775	272	-	-	-	42 047
Aktywa razem	131 188	272	(339 924)	8 248	-	(200 216)
Długoterminowe zobowiązania finansowe	-	-	-	-	-	-
Leasing finansowy (długoterminowy)	-	-	-	-	-	-
Pozostałe zobowiązania	-	-	-	-	-	-
Krótkoterminowe zobowiązania finansowe	(136 048)	(11)	-	(13 138)	-	(149 197)
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	(17)	-	-	(14 670)	-	(14 687)
Kredyty, pożyczki, inne instrumenty dłużne (krótkoterminowe)	(114 205)	-	-	-	-	(114 205)
Leasing finansowy (krótkoterminowy)	(21 826)	-	-	-	-	(21 826)
Pozostałe zobowiązania finansowe	-	(11)	-	1 532	-	1 521
Zobowiązania razem	(136 048)	(11)	-	(13 138)	-	(149 197)

M. Re

42. Informacja o przeciętnym zatrudnieniu

	Stan na 31.12.2017	Stan na 31.12.2016
Pracownicy umysłowi	27	28
Pracownicy fizyczni	20	17
Przeciętne zatrudnienie	47	44

43. Informacja o wynagrodzeniu organów zarządzających i nadzorczych
Wynagrodzenia członków Zarządu

	Rok zakończony 31.12.2017	Rok zakończony 31.12.2016
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	200 000	261 429
Świadczenia z tyt. rozwiązania stosunku pracy	-	7 500
Pozostałe świadczenia	-	6 566
Razem	200 000	275 495

Wynagrodzenia Rady Nadzorczej

	Rok zakończony 31.12.2017	Rok zakończony 31.12.2016
Krótkoterminowe świadczenia pracownicze	384 933	370 928
Świadczenia z tyt. rozwiązania stosunku pracy	-	-
Pozostałe świadczenia	-	-
Razem	384 933	370 928

44. Informacja o wynagrodzeniu podmiotu uprawnionego do badania sprawozdań finansowych

	Rok zakończony 31.12.2017	Rok zakończony 31.12.2016
Badanie rocznych sprawozdań finansowych	36 250	30 800
Przegląd sprawozdań finansowych	-	-
Pozostałe usługi	-	-
Razem wynagrodzenie audytora	36 250	30 800

45. Wybrane dane finansowe z przeliczeniem na EURO

	w PLN		w EUR	
	Rok	Rok	Rok	Rok
	zakończony	zakończony	zakończony	zakończony
	31.12.2017	31.12.2016	31.12.2017	31.12.2016
Rachunek zysków i strat				
Przychody ze sprzedaży	17 449 532	19 107 734	4 098 443	4 379 996
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	(4 045 846)	(4 149 542)	(950 264)	(951 184)
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	(4 303 341)	(4 253 822)	(1 010 743)	(975 088)
Zysk (strata) netto	(4 588 713)	(4 588 713)	(1 077 770)	(1 051 854)
Zysk (strata) netto przypadający akcjonariuszom podmiotu dominującego	(4 445 793)	(3 815 274)	(1 044 202)	(874 561)
Zysk na akcję (PLN)	(2,93)	(2,52)	(0,69)	(0,58)
Rozwodniony zysk na akcję (PLN)	(2,93)	(2,52)	(0,69)	(0,58)
Średni kurs PLN / EUR w okresie	x	x	4,2576	4,3625
Rachunek przepływów pieniężnych				
Środki pieniężne netto z działalności operacyjnej	(2 378 541)	(2 623 053)	(558 658)	(601 273)
Środki pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	31 371	810	7 368	186
Środki pieniężne netto z działalności finansowej	(391 149)	(274 997)	(91 871)	(63 037)
Zmiana netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	(2 738 319)	(2 897 240)	(643 160)	(664 124)
Średni kurs PLN / EUR w okresie	x	x	4,2576	4,3625
Bilans				
Aktywa	11 333 655	15 355 306	2 717 316	3 470 910
Zobowiązania długoterminowe	375 897	263 130	90 124	59 478
Zobowiązania krótkoterminowe	4 250 634	3 796 339	1 019 117	858 124
Kapitał własny	6 707 124	11 295 837	1 608 076	2 553 309
Kurs PLN / EUR na koniec okresu	x	x	4,1709	4,4240

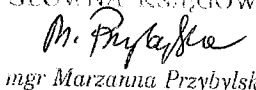
46. Zatwierdzenie sprawozdania finansowego

Jednostkowe sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone przez Zarząd Spółki oraz ogłoszone do publikacji w dniu 21 marca 2018 roku.

Podpisy wszystkich Członków Zarządu

Data	Imię i nazwisko	Funkcja	Podpis
21 marca 2018 roku	Dariusz Gil	Prezes Zarządu	PREZES ZARZĄDU - DYREKTOR SPÓŁKI mgr inż. Dariusz Gil

Podpis osoby odpowiedzialnej za sporządzenie sprawozdania finansowego

Data	Imię i nazwisko	Funkcja	Podpis
21 marca 2018 roku	Marzanna Przybylska	Główna księgowa	GLÓWNA KSIĘGOWA mgr Marzanna Przybylska